

JONG IN DE STAD

EEN ACTUELE BESCHRIJVING OP BASIS VAN DE JOP-SCHOOLMONITOR
2 (2018)

Laora Mastari
Ena Coenen
Colinda Serie
Juno Tourne
Bram Spruyt
Lieve Bradt
Arne De Boeck
Emma Hadermann
Robin Kemper
Stefaan Pleysier
Johan Put
Jessy Siongers
Eva van Kelecom

September 2020

<https://www.jeugdonderzoeksplatform.be/nl>

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	3
2	Methodologische achtergrond en leeswijzer.....	4
3	Sociaaldemografische achtergrondkenmerken	7
3.1	Geslacht.....	8
3.2	Leeftijd.....	8
3.3	Etnische Herkomst	8
3.4	Gezins- en woonsituatie.....	10
3.5	Gesproken taal binnen het gezin	11
3.6	Opleidingsniveau van de ouders	12
3.7	Tewerkstelling ouders	13
3.8	Maat voor cultureel kapitaal: aantal boeken In huis	14
3.9	Objectieve en subjectieve materiële deprivatie	15
4	Welbevinden	17
4.1	Algemene levenstevredenheid	17
4.2	Levensdomeinspecifieke tevredenheid	18
4.3	Terecht kunnen met een probleem	21
4.4	Buurtbeleving.....	21
5	Relatie met de ouders.....	22
5.1	Kwaliteit van de relatie met de ouders.....	22
5.2	Opvolging en controle van de ouders	23

6	Maatschappelijke attitudes.....	24
6.1	Etnische en regionale Verbondenheid	24
6.2	Mededogen	26
6.3	Religieuze overtuiging	27
6.4	Sociale afstand	30
6.5	Homofobie.....	33
6.6	Autoritarisme en sociale dominantie oriëntatie	34
6.7	Interetnisch contact	35
6.8	Discriminatie	36
6.9	Gender en seksisme	37
7	Daderschap en slachtofferschap	40
7.1	Daderschap.....	40
7.2	Slachtofferschap.....	41
8	Vrije tijd	42
8.1	Georganiseerde vrije tijd.....	42
8.2	Ongeorganiseerde vrije tijd.....	47
8.3	Betekenis vrije tijd.....	52
9	Schoolbeleving	53
10	Literatuur.....	55

1 Inleiding

Wie een samenleving wil begrijpen, dient diens demografie te kennen. Statistiek Vlaanderen ontwierp in die context een handige tool die gebruikers toelaat met een paar klikken een reeks bevolkingsprojecties te maken¹. Wie ermee aan de slag gaat, merkt snel twee zaken: (1) Vlaanderen verstedelijkt en (2) vooral het aandeel jonge mensen in de stad groeit snel. Met betrekking tot het eerste wordt verwacht dat tussen 2010 en 2030 het aantal mensen dat in één van de dertien Vlaamse centrumsteden leeft met 12,7% zal toenemen (tegenover een toename van 10,5% voor het Vlaams gewest in zijn geheel). Dergelijke evolutie is bovendien, ten tweede, meer uitgesproken in de leeftijdsgroep tot 30 jaar waarvoor in de steden een toename verwacht wordt van 13,7% (tegenover een toename van 7,0% voor het Vlaams gewest). Onze stedelijke populatie wordt dus groter en jonger. Deze evolutie vertaalt zich in een toegenomen beleidsaandacht voor steden bij de ministers van jeugd (o.a. Dalle, 2019; Gatz, 2014). Dergelijke aandacht wordt ten dele ingegeven door een bezorgdheid aangaande de grote uitdagingen gerelateerd aan armoede, kwetsbaarheid en sociale cohesie waarmee steden geconfronteerd worden. Steden zullen in de toekomst groeien, maar ook diverser en armer worden. De laatste jaren boekte Vlaanderen grote vooruitgang in het monitoren en becijferen van de uitdagingen die zich op dat vlak stellen². Toch is het leven in de stad meer dan een reeks uitdagingen en blijft de vraag naar empirische data over de meer algemene aspecten van de leefwereld van jongeren in onze Vlaamse grootsteden groot. Het verbaast dan ook niet dat het Jeugdonderzoeksplatform vaak vragen krijgt naar specifieke cijfers over de staat van de jeugd in de drie Vlaamse grootsteden die in de JOP-schoolmonitor aanwezig zijn, namelijk Antwerpen, Gent en Brussel³. Dergelijke vragen worden bijna allemaal ingegeven door de idee dat het leven in elk van deze steden anders is. Steden voeren een eigen beleid en kennen een vaak verschillende sociaal-demografische geschiedenis (zoals een andere samenstelling op het vlak van etnisch-culturele minderheden), waardoor het inderdaad aannemelijk is effectieve verschillen in het leven van jongeren te vinden. In die zin lijkt de vraag naar meer data over de staat van de jeugd in Brussel, Antwerpen en Gent gerechtvaardigd. Met dit rapport beantwoorden we die vraag door voor de

¹ [Vlaamse gemeentelijke demografische vooruitzichten 2018-2035](#)

² Zie o.a. <https://www.statistiekvlaanderen.be/nl/monitor-vrind> en <http://www.stedenbeleid.vlaanderen.be/>.

³ Verderop verduidelijken we dat wat betreft Brussel het enkel gaat om jongeren die onderwijs volgen in het Nederlandstalig secundair onderwijs in Brussel; jongeren die in het Franstalig onderwijs les volgen werden niet bevraagd.

meest recente JOP-schoolmonitor 2, waarvan de data in 2018 verzameld werden, de beschikbare en vergelijkbare gegevens te beschrijven voor deze drie Vlaamse grootsteden.

Het vervolg van dit rapport is als volgt opgebouwd. In het volgende deel beschrijven we eerst kort het grootstedelijk onderzoek van het Jeugdonderzoeksplatform. Dit wordt gevolgd door een leeswijzer die op een bevattelijke wijze tracht te verduidelijken waarvoor het cijfermateriaal wel en niet gebruikt kan worden. Daarna presenteren we de cijfers. Dit rapport heeft geen conclusie. De cijfers zijn bedoeld als input voor het beleid, de maatschappelijke discussie en elkeen die in het thema stedelijkheid en jeugd geïnteresseerd is. Ze zijn bedoeld om het debat te voeden veeleer dan discussies te beslechten. Meer verdiepende analyses gericht op de verklaring van geobserveerde stedelijke verschillen kunnen gevonden worden in de diverse JOP-publicaties (zie <https://www.jeugdonderzoeksplatform.be/nl/publicaties>).

2 Methodologische achtergrond en leeswijzer

Het Jeugdonderzoeksplatform (JOP) verzamelt sinds 2010 gegevens over Vlaamse jongeren in grootsteden. Dat gebeurde voor het eerst in Brussel bij scholieren in het Nederlandstalig secundair onderwijs⁴ (Vettenburg, Elchardus & Put, 2011). Deze JOP-schoolmonitor Brussel werd in 2012 gevolgd door een bevraging in Antwerpen en Gent (Vettenburg et al., 2013). In 2013 werd de eerste grootschalige JOP-schoolmonitor georganiseerd met een bevraging in Brussel, Antwerpen en Gent (Bradt et al., 2014). Deze steekproef werd aangevuld met een controlesteekproef in de rest van Vlaanderen. Dit design werd in 2018 herhaald (Bradt et al., 2019). Het zijn de gegevens van deze JOP-schoolmonitor 2 die we in dit rapport gebruiken. Een volledige beschrijving van de dataverzameling wordt in het technisch rapport gegeven (Jeugdonderzoeksplatform, 2018). Hier belichten we slechts een paar cruciale eigenschappen van de data die nodig zijn voor het correct interpreteren van de bevindingen.

Voor het monitoren van de staat van de jeugd in Vlaamse grootsteden werd gekozen voor een zogenaamd *scholenonderzoek*. Dit betekent concreet dat eerst een steekproef van scholen werd geselecteerd en binnen deze scholen vervolgens klassen geselecteerd werden. Binnen deze

⁴ Indien we in het vervolg spreken over Brussel, gaat het steeds om gegevens verzameld bij jongeren die secundair onderwijs volgen in een Nederlandstalige school in Brussel.

klassen werden in principe alle leerlingen bevraagd. Deze selectiewijze heeft het voordeel dat de non-respons op individueel niveau grotendeels beperkt blijft tot die leerlingen die op het moment van de bevraging afwezig waren⁵. Aangezien geweten is dat de non-respons binnen etnisch-culturele minderheden gemiddeld hoger ligt indien gebruik wordt gemaakt van een klassieke methode waarbij respondenten op hun thuisadres aangeschreven worden, vormt dit een belangrijk voordeel. Leerlingen werden bevraagd in klassen en vulden de vragenlijsten in via tablets. Het JOP bevraagt leerlingen uit alle leerjaren van het regulier secundair onderwijs. Voor leerlingen uit de eerste graad wordt echter een verkorte en vereenvoudigde versie van de vragenlijst gebruikt. Dit rapport focust daarom op de meest uitgebreide bevraging en dus alleen op jongeren uit de 2de en 3de graad secundair onderwijs. De gemiddelde leeftijd bedraagt 16 jaar.

Bij het interpreteren en vergelijken van de gegevens dienen steeds drie zaken in het achterhoofd gehouden te worden. *Ten eerste* gaat het hier om gegevens die verzameld werden via een steekproef. Mochten we de dataverzameling opnieuw doen dan zouden we louter op basis van toeval lichtjes andere resultaten bekomen. Indien we een oneindig aantal steekproeven trekken en voor een uitkomst telkens het gemiddelde berekenen, zou het gemiddelde van de steekproefgemiddeldes langzaam convergeren naar het onbekende populatiegemiddelde. De praktische implicatie hiervan is dat de gerapporteerde gemiddeldes in dit rapport steekproefgemiddeldes zijn waarrond zich een betrouwbaarheidsinterval bevindt. Dat interval geeft een range van waarden aan waarbinnen het populatiegemiddelde met een grote waarschijnlijkheid (95%) ligt. Als we uitspraken wensen te doen over verschillen tussen grootsteden dient hiermee rekening gehouden te worden. Dat kan door niet alleen de verschillen in gemiddeldes te bekijken maar ook te toetsen of het geobserveerde verschil *statistisch significant* is (d.w.z. met een grote kans verschillend van nul is). Het is dus erg belangrijk steeds in het achterhoofd te houden dat de hier gerapporteerde gegevens (1) niet geschikt zijn voor het maken van projecties en (2) eventuele verschillen altijd op hun statistisch significantie getoetst moeten worden.

Ten tweede, betreffen het hier *beschrijvende* gegevens. Verschillen *tussen* de (leerlingen van de scholen in de) grootsteden, zijn niet noodzakelijk verschillen *door* de steden. Het is mogelijk dat geobserveerde verschillen tussen grootsteden in een uitkomst verdwijnen indien er rekening

⁵ Leerlingen werden uiteraard niet verplicht de vragenlijst in te vullen. Slechts een zeer klein aantal leerlingen geeft echter aan niet deel te willen nemen aan de bevraging.

mee wordt gehouden dat de grootsteden een andere bevolkingssamenstelling hebben. De tabellen uit dit rapport zijn een foto; zij schetsen een algemeen beeld van jongeren. Het gaat om een momentopname waarvan de kracht schuilt in de breedte van het geboden perspectief veeleer dan het geven van een verklaring voor de geobserveerde verschillen. Dat laatste is, zoals ook aangegeven in de inleiding, dan ook uitdrukkelijk niet de bedoeling van dit rapport.

Ten derde gaat het om gegevens over jongeren die schoollopen in Brussel, Antwerpen of Gent. Dit betekent niet per definitie dat deze jongeren ook woonachtig zijn in één van deze steden.

Bij de presentatie van de gegevens volgen we een gestandaardiseerde aanpak. We hebben voor elke vraag in de JOP-schoolmonitor 2 de verschillen uitgezet naar vier groepen (Antwerpen, Brussel, Gent en Vlaanderen). Voor categorische kenmerken (bv. thuistaal) rapporteren we steeds percentages, voor continue kenmerken geven we gemiddeldes en hun standaardfout.

Tenzij uitdrukkelijk aangegeven, rapporteren we steeds de vragen zoals ze voorkwamen in de vragenlijst (dus zonder het samennemen van bepaalde categorieën). Alleen bij de attitudeschalen rapporteren we niet de gegevens voor de afzonderlijke items, maar wel de schaalgemiddeldes. Dat laatste is een logisch gevolg van het feit dat bij het meten van attitudes aangenomen kan worden dat de gebruikte items een selectie zijn van een theoretisch groter aantal mogelijke items die de betrokken attitude afdekken. In de tabelnoot wordt voor attitudeschalen steeds duidelijk aangegeven welke items gebruikt werden voor het construeren van de schaal.

Wat betreft de verschillen tussen de grootsteden en Vlaanderen worden twee testen gebruikt. Ten eerste een algemene test die aangeeft of er überhaupt verschillen zijn tussen de vier onderscheiden regio's. Om de grootte van deze verschillen weer te geven wordt in het geval van continue kenmerken gebruik gemaakt van de associatiemaat Eta. Eta leest als een correlatiecoëfficiënt maar veronderstelt geen lineariteit en is daarom erg geschikt als samenvattende maat voor de algemene sterkte van het verband tussen een categorische variabele (hier: de regio's) en een continue uitkomst. Door Eta te kwadrateren krijg men de proportie variantie in een uitkomstkenmerk dat verklaard kan worden door de onderscheiden regio's. Om te kijken of die verschillen statistisch significant zijn, hanteren we een p-waarde van

0.05⁶. Naast de globale verschillen, zijn sommige lezers mogelijk ook geïnteresseerd in de significantie van specifieke verschillen (bv. Antwerpen vs. Gent). Deze verschillen worden in de tabel aangeduid via de superscripts.

3 Sociaal-demografische achtergrondkenmerken

In de vragenlijst worden een aantal belangrijke sociaal-demografische achtergrondkenmerken bevraagd die hieronder uiteengezet worden.

⁶ De p-waarde staat voor de kans dat we in een steekproef een verschil vinden terwijl er in de populatie geen verschil is. Als deze kans klein is (bv. minder dan 5 procent) besluiten we dat het in de steekproef geobserveerde verschil *statistisch significant* is.

3.1 GESLACHT

	Jongen		Meisje	
	N	%	N	%
Antwerpen	793	47,0 ^{a,b}	893	53,0 ^{a,b}
Gent	529	49,2 ^{a,b}	547	50,8 ^{a,b}
Brussel	583	46,5 ^b	671	53,5 ^b
Vlaanderen	879	51,4 ^a	830	48,6 ^a
Totaal	2784		2941	

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

3.2 LEEFTIJD

	Leeftijd		Eta regio's (p-waarde)
	Gem.	S.E.	
Antwerpen	16,34 ^{a,b}	0,039	0,063 (0,004)
Gent	16,24 ^{b,c}	0,046	
Brussel	16,41 ^a	0,042	
Vlaanderen	16,16 ^c	0,037	
Totaal	16,28	0,020	

Gemiddeldes met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).

3.3 ETNISCHE HERKOMST

Om de etnische herkomst van de respondenten na te gaan werd zowel gevraagd naar het geboorteland van de respondent zelf als naar datgene van zijn/haar vader en moeder. Op die manier kunnen we eerste en tweede generatie migranten van elkaar onderscheiden.

Onderstaande tabel toont dat het hoogste percentage eerste generatie migranten (jongeren die in het buitenland zijn geboren) in Antwerpen ligt (25%), gevolgd door Gent waar 16% van de jongeren in het buitenland geboren is en 10,5% in Brussel⁷. In Vlaanderen ligt het percentage jongeren dat in het buitenland geboren werd het laagste met 8,7%, hoewel dit niet significant verschilt van het percentage in Brussel.

⁷ Voor Brussel gaat het zoals eerder verduidelijkt steeds om jongeren die schoollopen in een Nederlandstalige school.

	In België geboren		In het buitenland geboren	
	N	%	N	%
Antwerpen	1287	75,4 ^a	419	24,6 ^a
Gent	905	83,6 ^c	177	16,4 ^c
Brussel	1125	89,5 ^b	132	10,5 ^b
Vlaanderen	1575	91,3 ^b	150	8,7 ^b
Totaal	4892		878	

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

Vervolgens werd eveneens de etnische herkomst van de jongeren bepaald aan de hand van het geboorteland van de respondent, de vader en de moeder. Ter vereenvoudiging werden tien verschillende overkoepelende herkomstgroepen geconstrueerd. Proportioneel gezien is de groep jongeren van Belgische herkomst ($n = 2827$) het grootst, gevolgd door jongeren van Marokkaanse herkomst ($n = 830$). De groep jongeren van West- en Noord-Europese herkomst ($n = 359$) is ongeveer even groot als jongeren van Turkse herkomst ($n = 353$) en Afrikaanse herkomst ($n = 356$). Daarop volgen jongeren van Aziatische herkomst ($n = 283$), Oost-Europese herkomst ($n = 274$) en Zuid-Europese herkomst ($n = 255$). De kleinste groepen zijn jongeren uit de Maghreb (exclusief Marokko, $n = 195$) en van Amerikaanse of Australische herkomst ($n = 160$).

Er doen zich echter grote verschillen voor tussen de regio's. In Brussel en Antwerpen de meerderheid van de jongeren een buitenlandse origine heeft. 72,7% van de bevraagde jongeren in Vlaanderen is van Belgische herkomst, terwijl dit percentage in Gent (52,2%) beduidend lager ligt en in Brussel (34,0%) en Antwerpen (31,9%) nog een stuk lager. De gegevens tonen een voornamelijk een opvallend verschil tussen de regio's betreffende de aanwezigheid van jongeren van Marokkaanse herkomst. In Brussel (26,2%) en Antwerpen (21,6%) heeft een aanzienlijk hoger aandeel van de jongeren dan in Gent (4,6%) en Vlaanderen (4,1%) Marokkaanse roots.

Herkomst naargelang het geboorteland van de respondent, de vader en de moeder

	Belg		West- en Noord-Europa		Oost-Europa		Zuid-Europa		Marokko		Turkije		Andere Maghreb en Midden-Oosten landen ⁸		(Noord, Centraal en Zuid)-Amerika en Australië		Andere Aziatische landen		Andere Afrikaanse landen	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
ANT	552	31,9 ^a	101	5,8 ^a	135	7,8 ^a	102	5,9 ^a	374	21,6 ^a	118	6,8 ^a	75	4,3 ^a	57	3,3 ^a	111	6,4 ^{a,b}	133	7,7 ^a
GT	571	52,2 ^b	68	6,2 ^a	68	6,2 ^a	38	3,5 ^b	50	4,6 ^c	101	9,2 ^a	43	3,9 ^a	36	3,4 ^a	46	4,2 ^a	72	6,6 ^a
BXL	434	34,0 ^a	66	5,2 ^a	29	2,3 ^b	78	6,1 ^a	335	26,2 ^b	83	6,5 ^a	55	4,3 ^a	44	3,1 ^a	87	6,8 ^b	98	7,7 ^a
VL	1270	72,7 ^c	124	7,1 ^a	42	2,4 ^b	37	2,1 ^b	71	4,1 ^c	51	2,9 ^b	22	1,3 ^b	23	1,3 ^b	39	2,2 ^c	53	3,0 ^b
Tot.	2827		359		274		255		830		353		195		160		283		356	

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

3.4 GEZINS- EN WOONSITUATIE

Er werd ook gepeild naar de specifieke gezins- én woonsituatie van jongeren.

Over het algemeen geeft de meerderheid van de jongeren aan dat de ouders samenwonen ($n=3937$), hoewel de ouders van iets minder dan één derde van de jongeren gescheiden zijn of apart wonen ($n=1540$). Een kleine minderheid geeft aan dat één van beide ouders niet kennen of overleden is ($n=337$). Er zijn geen verschillen tussen de regio's.

	Ouders wonen samen		Ouders zijn gescheiden of wonen apart		Eén van beide ouders overleden of nooit gekend	
	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	1161	67,5 ^a	449	26,1 ^a	111	6,4 ^a
Gent	712	65,7 ^a	314	29,0 ^a	57	5,3 ^a
Brussel	887	69,9 ^a	309	24,3 ^a	73	5,8 ^a
Vlaanderen	1177	67,6 ^a	468	26,9 ^a	96	5,5 ^a
Totaal	3937		1540		337	

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

Vervolgens werd er gepeild naar de specifieke woonsituatie van jongeren. Over de verschillende regio's heen woont de meerderheid van de jongeren bij beide ouders ($n=3966$). Ongeveer een kwart van de jongeren woont (voornamelijk) bij de moeder ($n=836$). Dit geldt voor de verschillende regio's. In Brussel (3,9%) wonen significant minder jongeren vooral bij de moeder en de nieuwe partner in vergelijking met Antwerpen (6,4%), Vlaanderen (6,8%) en Gent (7,1%).

⁸ Marokko en Turkije werden hier niet in meegenomen. Deze landen werden op hun beurt niet meegenomen in de percentages berekend voor Azië en Afrika.

Verder zijn er geen significante verschillen tussen de verschillende regio's met betrekking tot de jongeren die (voornamelijk) bij de vader wonen of de vader en zijn nieuwe partner. Het percentage jongeren dat alleen woont ligt voor elk van de regio's zeer laag en ligt enkel significant hoger in Gent (1,6%) in vergelijking met Vlaanderen (0,4%). Naast de bevroegde mogelijkheden, woont een zeer klein percentage nog ergens anders.

	Ik woon bij mijn beide ouders		Ik woon (vooral) bij moeder		Ik woon (vooral) bij moeder en nieuwe partner		Ik woon (vooral) bij vader		Ik woon (vooral) bij vader en nieuwe partner		Ik woon even vaak bij mijn moeder als vader		Ik woon zelfstandig (alleen, met vrienden, partner)		Ik woon nog ergens anders	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
ANT	1165	67,6 ^a	278	16,1 ^a	111	6,4 ^a	33	1,9 ^a	26	1,5 ^a	68	3,9 ^a	14	0,8 ^{a,b}	28	1,6 ^a
GT	724	66,5 ^a	150	13,8 ^{a,b}	77	7,1 ^a	27	2,5 ^a	6	0,6 ^a	76	7,0 ^b	17	1,6 ^b	11	1,0 ^a
BXL	880	69,3 ^a	214	16,9 ^a	49	3,9 ^b	17	1,3 ^a	8	0,6 ^a	69	5,4 ^{a,b}	13	1,0 ^{a,b}	19	1,5 ^a
VL	1197	69,0 ^a	194	11,2 ^b	118	6,8 ^a	38	2,2 ^a	22	1,1 ^a	130	7,5 ^b	7	0,4 ^a	28	1,6 ^a
Totaal	3966		836		355		115		62		343		51		86	

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

3.5 GESPROKEN TAAL BINNEN HET GEZIN

Onderstaande tabellen geven weer welke taal de respondent thuis meestal spreekt met de vader, de moeder en met broer(s) en/of zus(sen). Over het algemeen spreekt de meerderheid Nederlands met de vader ($n = 3250$), moeder ($n = 3341$) en vooral met broer(s)/zus(sen) ($n = 4057$). Ongeveer één derde van de jongeren spreekt ook een andere taal met broer(s)/zus(sen) ($n = 640$), vader ($n = 1475$) en vooral met de moeder ($n = 1514$). Frans wordt duidelijk voornamelijk in Brussel gesproken met de familie, waar de percentages significant hoger liggen dan in de andere regio's. In Antwerpen spreekt men dan weer het vaakst een andere taal met de familie. In Vlaanderen wordt beduidend meer Nederlands gesproken met de familie.

De taal die meestal wordt gesproken met de vader						
	Nederlands		Frans		Andere taal	
	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	853	53,3 ^a	81	5,1 ^a	667	41,7 ^a
Gent	700	66,8 ^c	43	4,1 ^a	305	29,1 ^b
Brussel	287	23,8 ^b	578	47,8 ^b	343	28,4 ^b
Vlaanderen	1410	84,5 ^d	98	5,9 ^a	160	9,6 ^c
Totaal	3250		800		1475	

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

De taal die meestal wordt gesproken met de moeder						
	Nederlands		Frans		Andere taal	
	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	883	52,0 ^a	90	5,3 ^a	725	42,7 ^a
Gent	712	66,6 ^c	60	5,6 ^a	297	27,8 ^b
Brussel	287	22,7 ^b	645	51,1 ^b	331	26,2 ^b
Vlaanderen	1459	85,1 ^d	94	5,5 ^a	161	9,4 ^c
Totaal	3341		889		1514	

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

De taal die meestal wordt gesproken met de broer(s)/zus(sen)						
	Nederlands		Frans		Andere taal	
	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	1294	80,8 ^a	35	2,2 ^a	272	17,0 ^a
Gent	840	83,5 ^a	23	2,3 ^a	143	14,2 ^{a,b}
Brussel	467	38,8 ^b	588	48,8 ^b	149	12,4 ^b
Vlaanderen	1456	90,7 ^c	74	4,6 ^c	76	4,7 ^c
Totaal	4057		720		640	

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

3.6 OPLEIDINGSNIVEAU VAN DE OUDERS

Het opleidingsniveau van de ouders wordt vaak gebruikt als voorspeller voor het onderwijssucces van hun kinderen. Er werd in de vragenlijst gepeild naar het hoogst behaalde diploma van de vader en de moeder. Over het algemeen heeft ongeveer de meerderheid van de jongeren hoogopgeleide ouders, waarbij moeders ($n = 2862$) iets vaker hoog opgeleid zijn dan vaders ($n = 2619$). Vervolgens heeft ongeveer één derde van de jongeren ouders die een secundair onderwijsdiploma behaald hebben, met een iets hoger aantal vaders ($n = 1577$) dan moeders ($n = 1485$). Een aanzienlijk deel heeft moeders heeft geen diploma of een diploma lager onderwijs ($n = 1020$), alsook vaders ($n = 997$). Kijken we naar het percentage waar minstens één van de twee ouders geen of een diploma lager onderwijs heeft, ligt dit percentage in Vlaanderen (19,0%) significant lager in vergelijking met Gent (23,7%) en Brussel (24,7%). Het percentage waar minstens één van de twee ouders ten hoogste een diploma secundair onderwijs verschildt in Vlaanderen (34,4%) opnieuw significant van Gent (24,5%) en Brussel (26,7%). Tot slot is het percentage waar minstens één van beide ouders een diploma hoger onderwijs heeft behaald significant hoger in Gent (51,8%) in vergelijking met Antwerpen (36,7%) en Vlaanderen (46,6%).

Hoogste diploma van de vader						
	Geen of lager onderwijs		Secundair onderwijs		Hoger onderwijs	
	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	383	26,0 ^a	464	31,5 ^a	628	42,6 ^a
Gent	182	18,4 ^b	245	24,8 ^b	561	56,8 ^c
Brussel	224	19,6 ^b	302	26,4 ^b	617	54,0 ^{b,c}
Vlaanderen	208	13,1 ^c	566	35,7 ^a	813	51,2 ^b
Totaal	997		1577		2619	

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

Hoogste diploma van de moeder						
	Geen of lager onderwijs		Secundair onderwijs		Hoger onderwijs	
	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	433	27,9 ^a	433	27,9 ^{a,b}	685	44,2 ^a
Gent	171	16,6 ^c	247	24,0 ^b	610	59,3 ^c
Brussel	254	21,7 ^b	295	25,2 ^b	622	53,1 ^b
Vlaanderen	162	10,0 ^d	510	31,5 ^a	945	58,4 ^c
Totaal	1020		1485		2862	

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

Hoogste opleidingsniveau van één van de twee ouders						
	Geen of lager onderwijs		Secundair onderwijs		Hoger onderwijs	
	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	561	32,8 ^a	522	30,5 ^{a,b}	628	36,7 ^a
Gent	257	23,7 ^b	266	24,5 ^c	561	51,8 ^c
Brussel	313	24,7 ^b	338	26,7 ^{b,c}	617	48,7 ^{b,c}
Vlaanderen	331	19,0 ^a	599	34,4 ^a	813	46,6 ^b
Totaal	1462		1725		2619	

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

3.7 TEWERKSTELLING OUDERS

Er werd de jongeren gevraagd of de ouders momenteel tewerkgesteld zijn. Over het algemeen werkt de meerderheid van de ouders wel. Moeders werken vaker niet ($n = 1431$) in vergelijking met vaders ($n = 597$). Er doen zich een aantal verschillen voor tussen de regio's. In Gent en in Vlaanderen ligt de werkzaamheidsgraad van zowel vader als moeder hoger dan in Antwerpen en Brussel. De verschillen zijn het meest uitgesproken voor de moeders (80,1% in Gent t.o.v. 63,6% in Antwerpen). De werkzaamheidsgraad van de moeders ligt in Antwerpen maar liefst 20% lager dan in Vlaanderen.

	Vader werkt wel		Vader werkt niet	
	N	%	N	%
Antwerpen	1373	80,2 ^a	239	14,0 ^a
Gent	929	85,9 ^b	109	10,1 ^b
Brussel	1042	82,4 ^{a,b}	150	11,9 ^{a,b}
Vlaanderen	1565	90,1 ^c	99	5,7 ^c
Totaal	4909		597	

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

	Moeder werkt wel		Moeder werkt niet	
	N	%	N	%
Antwerpen	1096	63,6 ^a	598	34,7 ^a
Gent	872	80,1 ^c	203	18,7 ^c
Brussel	879	69,3 ^b	378	29,8 ^b
Vlaanderen	1463	84,0 ^c	252	14,5 ^d
Totaal	4310		1431	

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

3.8 MAAT VOOR CULTUREEL KAPITAAL: AANTAL BOEKEN IN HUIS

De term cultureel kapitaal ontleen we aan Pierre Bourdieu (1973). Hij definieerde drie vormen van cultureel kapitaal: de belichaamde, de geobjectiveerde en de geïnstitutionaliseerde vorm. De eerste vorm verwijst naar de set van disposities, attitudes, voorkeuren en gedragingen die onbewust geïnternaliseerd worden tijdens het socialisatieproces. De tweede vorm betreft de culturele goederen (boeken, schilderijen, muziekinstrumenten...) die iemand in zijn bezit heeft en de geïnstitutionaliseerde vorm tenslotte verwijst naar de onderwijskundige en academische kwalificaties (i.e., het opleidingsniveau). In de internationale literatuur wordt naast een meting van het diploma van de ouders cultureel kapitaal bij kinderen en jongeren heel vaak gemeten aan de hand van de aanwezigheid van boeken thuis omdat het één van de meest toegankelijke indicatoren is. Leesgedrag en boeieigendom blijkt over het algemeen ook een betere voorspeller te zijn van een succesvolle schoolloopbaan dan andere vormen van cultureel kapitaal zoals kunstenparticipatie (Crook, 1997; De Graaf, De Graaf & Kraaykamp, 2000; Sullivan, 2001; Zimdars, Sullivan, & Heath, 2009).

Over het algemeen heeft slechts een minderheid meer dan 100 boeken liggen thuis. Het grootste aandeel jongeren heeft thuis ongeveer tussen de 26 en 100 boeken liggen. In Antwerpen (27,8%) is er een hoger aandeel jongeren dat thuis over geen of slechts een beperkt aantal boeken (0 tot 10 boeken) beschikt dan in Gent (17,3%), Brussel (20,2%) en Vlaanderen (21,0%). Ook telt Antwerpen (12,1%) een significant kleiner percentage jongeren dat thuis over meer dan 200 boeken beschikt dan in Brussel (18,4%) en Gent (18,3%).

Hoeveel boeken zijn er bij jullie thuis?										
	0-10 boeken		11-25 boeken		26-100 boeken		101-200 boeken		Meer dan 200 boeken	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	463	27,8 ^a	377	22,7 ^a	433	26,0 ^a	190	11,4 ^a	201	12,1 ^a
Gent	185	17,3 ^b	203	19,0 ^a	292	27,3 ^{a,b}	192	18,0 ^b	196	18,4 ^b
Brussel	249	20,2 ^b	249	20,2 ^a	334	27,1 ^{a,b}	175	14,2 ^{a,b}	225	18,3 ^b
Vlaanderen	356	21,0 ^b	339	20,0 ^a	516	30,4 ^b	244	14,4 ^{a,b}	241	14,2 ^a
Totaal	1253		1168		1575		801		863	

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).

3.9 OBJECTIEVE EN SUBJECTIEVE MATERIËLE DEPRIVATIE

Om de objectieve materiële deprivatie te meten, werd gebruik gemaakt van een indicator uit de EU-SILC-enquête, georganiseerd door Statbel (2017). Deze indicator meet wat men zich kan veroorloven (in termen van materiële bezittingen en handelingen die symbool staan voor de gemiddelde levensstandaard in onze maatschappij) met de beschikbare financiële middelen. Het JOP heeft ervoor gekozen een deel van de items uit de EU-SILC-enquête niet over te nemen (omdat ze minder geschikt zijn om specifiek bij jongeren te meten) en voegde zelf twee items toe ('meegaan op schoolreis of andere activiteiten (sport, film, concert, met vrienden weggaan) die je graag wilt doen' en 'snel naar de tandarts of huisarts gaan bij klachten').

Over het algemeen kan de meerderheid van de jongeren zaken betalen indien dat nodig of gewenst is. Echter, om en rond de 20% van de jongeren geeft aan dat ze niet in staat zijn een jaarlijkse vakantie van een week te kunnen betalen of een plotse grote rekening. Over het algemeen geven jongeren in Antwerpen en Brussel vaker aan dat ze bepaalde zaken niet kunnen betalen in vergelijking met Gent en Vlaanderen.

Kan jouw gezin de volgende dingen betalen als nodig of gewenst?					
		Ja		Nee	
		N	%	N	%
De rekeningen op tijd betalen (huur, water, elektriciteit)	Antwerpen	1616	96,9 ^a	52	3,1 ^a
	Gent	1047	97,5 ^a	27	2,5 ^a
	Brussel	1185	96,2 ^a	47	3,8 ^a
	Vlaanderen	1657	97,5 ^a	42	2,5 ^a
	Totaal	5505		168	
Elk jaar een week ergens op vakantie gaan	Antwerpen	1273	76,4 ^a	393	23,6 ^a
	Gent	875	81,5 ^c	199	18,5 ^c
	Brussel	944	76,9 ^{a,b}	283	23,1 ^{a,b}
	Vlaanderen	1366	80,6 ^{b,c}	329	19,4 ^{b,c}
	Totaal	4458		1204	
Plots een grote rekening moeten betalen	Antwerpen	1227	74,5 ^{a,b}	420	25,5 ^{a,b}
	Gent	824	77,4 ^a	240	22,6 ^a
	Brussel	875	72,3 ^b	336	27,7 ^b
	Vlaanderen	1388	82,8 ^c	288	17,2 ^c
	Totaal	4314		1284	
Het huis/appartement voldoende verwarmen	Antwerpen	1623	97,4 ^a	44	2,6 ^a
	Gent	1054	98,2 ^{a,b}	19	1,8 ^{a,b}
	Brussel	1191	96,9 ^a	38	3,1 ^a
	Vlaanderen	1676	98,7 ^b	22	1,3 ^b
	Totaal	5544		123	
Nieuwe kleren kopen als het nodig is	Antwerpen	1599	95,8 ^a	70	4,2 ^a
	Gent	1022	95,1 ^a	53	4,9 ^a
	Brussel	1173	95,3 ^a	58	4,7 ^a
	Vlaanderen	1634	96,2 ^a	65	3,8 ^a
	Totaal	5428		246	
Meegaan op schoolreis of andere activiteiten (sport, film, concert, met vrienden weg) die je graag wilt doen	Antwerpen	1578	94,7 ^a	88	5,3 ^a
	Gent	1032	96,1 ^{a,b}	42	3,9 ^{a,b}
	Brussel	1165	94,6 ^a	67	5,4 ^a
	Vlaanderen	1641	96,8 ^b	54	3,2 ^b
	Totaal	5416		251	
Snel naar de tandarts of de huisarts gaan bij klachten	Antwerpen	1596	95,8 ^{a,b}	70	4,2 ^{a,b}
	Gent	1041	96,8 ^{a,b}	34	3,2 ^{a,b}
	Brussel	1173	95,2 ^b	59	4,8 ^b
	Vlaanderen	1652	97,3 ^a	46	2,7 ^a
	Totaal	5462		209	

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

Naast de objectieve maat voor materiële deprivatie die peilt naar welke specifieke zaken een gezin al dan niet bezit, werd eveneens gepeild naar de meer subjectieve inschatting van de jongere van de mate waarin het gezin datgene kan betalen wat nodig is met de maandelijks beschikbare middelen. Het gebruik van dergelijke 'jongere-gerichte maat' sluit aan bij een bredere tendens in de wetenschappelijke literatuur die toont dat de algemene inschatting die kinderen en jongeren zelf maken van hun levensomstandigheden nauwer aansluit bij hun meer

algemeen subjectief welzijn dan objectieve kenmerken van hun levensomstandigheden (Main & Bradshaw, 2012).

Over het algemeen geeft de overgrote meerderheid van de jongeren aan dat het gezin nogal gemakkelijk tot zeer gemakkelijk alles kan betalen wat in een maand nodig is. Een kwart van de jongeren geeft echter aan dat dit zeer moeilijk tot nogal moeilijk is. Uit onderstaande tabel blijkt dat gezinnen uit Gent (gemiddelde= 4,77) en Vlaanderen (gemiddelde= 4,86) het gemakkelijkst kunnen rondkomen. De verschillen met jongeren uit Antwerpen (gemiddelde= 4,66) en Brussel (gemiddelde= 4,63) blijven evenwel beperkt.

Hoe gemakkelijk kan jouw gezin alles betalen dat jullie in een maand nodig hebben?											
	(Zeer) moeilijk		Nogal moeilijk		Nogal gemakkelijk		(Zeer) gemakkelijk		Gem. (1-6)	S.E.	Eta (p-waarde)
	N	%	N	%	N	%	N	%			
Antwerpen	50	3,0 ^a	175	10,6 ^a	424	25,6 ^a	1006	60,8 ^a	4,66 ^a	0,026	
Gent	28	2,6 ^a	92	8,6 ^{a,b}	241	22,5 ^{a,b}	710	66,3 ^{b,c}	4,77 ^b	0,031	0,090
Brussel	50	4,1 ^a	100	8,2 ^{a,b}	326	26,7 ^a	746	61,0 ^{a,b}	4,63 ^a	0,030	(0,000)
Vlaanderen	45	2,7 ^a	132	7,8 ^b	318	18,9 ^b	1119	70,6 ^c	4,86 ^c	0,025	
Totaal	173		499		1309		3653		4,73	0,014	
Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni correctie). Gemiddeldes met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).											

4 Welbevinden

4.1 ALGEMENE LEVENSTEVREDENHEID

Algemene levenstevredenheid werd gemeten aan de hand van de vijf items van de Satisfaction with Life Scale – kindversie (Diener, Emmons, Larsen, & Griffin, 1985; Gadermann, Schonert-Reichl, & Submo, 2010). Deze items meten de cognitieve evaluatie van algemene levenstevredenheid, vanuit een contextvrij perspectief. Algemene levenstevredenheid is onderdeel van het subjectief welzijn, dat ook een affectieve component en een domeinspecifieke tevredenheid omvat. De somscore van de vijf items werd omgezet naar een index van 0 tot 100, waarbij 0 de laagst mogelijke score was op levenstevredenheid en 100 het hoogst mogelijke.

Over het algemeen ligt de mate van algemene levenstevredenheid bij jongeren over de verschillende regio's heen tussen beiden (gemiddelde = 59,56). De gemiddelde algemene levenstevredenheid van jongeren ligt het hoogste in Brussel (gemiddelde = 60,03), gevolgd door Vlaanderen (gemiddelde = 59,56) en Gent (gemiddelde = 59,54). De jongeren in Antwerpen ervaren de laagste algemene levenstevredenheid (gemiddelde = 58,91). De verschillen op deze levenstevredenheid index tussen de verschillende grootsteden en Vlaanderen zijn echter statistisch niet significant.

Levenstevredenheid (0-100)			
	Gem.	S.E.	Eta (p-waarde) Regio's
Antwerpen	58,91 ^a	0,494	0,023 (0,001)
Gent	59,54 ^a	0,580	
Brussel	60,03 ^a	0,544	
Vlaanderen	59,56 ^a	0,478	
Totaal	59,56	0,260	

*Gemiddeldes met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).
Items: (1) Mijn leven is in de meeste opzichten bijna hoe ik het zou willen, (2) De dingen in mijn leven zijn uitstekend, (3) Ik ben blij met mijn leven, (4) Tot nu toe heb ik de belangrijkste dingen die ik wil in het leven ook bereikt, (5) Als ik mijn leven opnieuw kon leven, zou ik het op dezelfde manier doen.*

Antwoordcategorieën: (1) Helemaal niet akkoord, (2) Niet akkoord, (3) Tussen beide, (4) Akkoord, (5) Helemaal akkoord.

4.2 LEVENSDOEIN SPECIEKE TEVREDENHEID

Om een uitgebreide beschrijving van domeinspecifieke levenstevredenheid te kunnen meten, die aansluit bij de huidige welzijnsliteratuur (bv. Huebner, 2004; Proctor, Linley, & Maltby, 2009), werd een schaal gecreëerd op basis van bestaande, valide levenskwaliteit-meetinstrumenten, zoals de Personal Well-being Index (Cummins, Eckersley, Pallant, Van Vugt, & Misajon, 2002), de Perceived Life Satisfaction Scale (Adelman, Taylor, Nelson, 1989), de Multidimensional Student's Life Satisfaction Scale (Seligson, Huebner, & Valois, 2003) en de levenskwaliteit-schaal van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO QOL, 1994). In totaal werden er 17 items bevestigd die peilden naar de tevredenheid op verschillende levensdomeinen: lichamelijke en geestelijke gezondheid, familie, vrienden, uiterlijk, financiële situatie, woonsituatie, vrijetijdsbesteding, veiligheid, studies, informatietoegang, overige sociale contacten, liefdesleven, autonomie, plezier/genot, creativiteit, en toekomstperspectief. Voor elk van deze domeinen werd gevraagd aan de respondenten om aan te geven hoe tevreden ze waren op een 5-punt Likert schaal van 1 'helemaal niet tevreden' tot 5 'heel tevreden'.

Over het algemeen rapporteert de meerderheid (maar variërend van 45% tot 90%) van de jongeren (helemaal) tevreden te zijn met de levensdomeinen. Een minderheid (variërend rond de 10%) geeft echter ook aan (helemaal) niet tevreden te zijn. Jongeren die in Vlaanderen (en bij enkele domeinen ook in Gent) naar school gaan, rapporteren vaker hogere percentages (helemaal) tevredenheid dan jongeren uit Antwerpen en Brussel. Jongeren die in Vlaanderen naar school gaan zijn namelijk significant vaker dan jongeren uit Antwerpen of Brussel (helemaal) tevreden over hun financiële situatie, woonsituatie, sociale contacten in de wijk of verenigingen, vrijetijdsbesteding en hoe veilig ze zich voelen. Wat betreft de toegang tot informatie en de sociale contacten met vrienden, rapporteren respondenten die in Gent en Vlaanderen naar school gaan het vaakst (helemaal) tevreden te zijn. De respondenten die in Antwerpen naar school gaan rapporteren significant het vaakst (helemaal) niet tevreden te zijn met hun lichamelijke gezondheid. Belangrijk om te vermelden is dat het hier telkens wel gaat om relatief kleine verschillen in percentages.

Domeinen waar zeer geringe of geen statistisch significante verschillen werden gevonden betreffen de tevredenheid met de studies, de geestelijke gezondheid, het uiterlijk, het liefdesleven, de relatie met familieleden, de mate waarin men kan beslissen over het eigen leven, men kan genieten, hoe creatief men kan zijn en de toekomstmogelijkheden.

Domein specifieke levenstevredenheid							
		(Helemaal) niet tevreden		Tussen beide		(Helemaal) tevreden	
		N	%	N	%	N	%
... hoeveel geld je hebt?	Antwerpen	212	12,9 ^a	375	22,8 ^a	1061	64,4 ^a
	Gent	122	11,7 ^a	202	19,3 ^{a,b}	723	69,1 ^{a,b}
	Brussel	134	11,2 ^a	271	22,6 ^a	796	66,3 ^a
	Vlaanderen	189	11,2 ^a	266	15,8 ^b	1232	73,0 ^b
	Totaal	657	11,8	1114	20,0	3812	68,3
... waar je woont?	Antwerpen	142	8,6 ^a	263	16,0 ^a	1242	75,4 ^a
	Gent	82	7,9 ^{a,b}	160	15,3 ^a	802	76,8 ^a
	Brussel	89	7,4 ^{a,b}	170	14,2 ^{a,b}	941	78,4 ^a
	Vlaanderen	91	5,4 ^b	193	11,4 ^b	1407	83,2 ^b
	Totaal	404	7,2	786	14,1	4392	78,7
... hoe veilig je je voelt?	Antwerpen	76	4,6 ^a	247	15,0 ^a	1321	80,4 ^a
	Gent	33	3,2 ^a	116	11,1 ^{b,c}	894	85,7 ^{b,c}
	Brussel	37	3,1 ^a	161	13,5 ^{a,b}	996	83,4 ^{a,b}
	Vlaanderen	56	3,3 ^a	165	9,8 ^c	1471	86,9 ^c
	Totaal	202	3,6	689	12,4	4682	84,0
... je studies?	Antwerpen	163	9,9 ^a	377	22,9 ^a	1106	67,2 ^a
	Gent	103	9,8 ^a	215	20,5 ^a	729	69,6 ^a
	Brussel	119	9,9 ^a	301	25,1 ^a	778	64,9 ^a
	Vlaanderen	148	8,8 ^a	372	22,0 ^a	1171	69,2 ^a
	Totaal	533	9,5	1265	22,7	3784	67,8
... je vrijetijdsbesteding (hobby's, sport, muziek...)?	Antwerpen	139	8,5 ^a	285	17,3 ^a	1220	74,2 ^a
	Gent	64	6,1 ^{a,b}	170	16,2 ^{a,b}	813	77,7 ^{a,b}
	Brussel	82	6,9 ^{a,b}	242	20,2 ^a	872	72,9 ^a
	Vlaanderen	94	5,6 ^b	236	14,0 ^b	1360	80,5 ^b
	Totaal	379	6,8	933	16,7	4265	76,5
... je toegang tot informatie over dingen die jou interesseren (bv. via internet, tijdschriften, cursussen...)?	Antwerpen	56	3,4 ^a	200 ^a	12,1	1391	84,5 ^a
	Gent	17	1,6 ^b	88 ^a	8,4	939	89,9 ^c
	Brussel	36	3,0 ^{a,b}	144 ^b	12,0	1020	85,0 ^{a,b}
	Vlaanderen	36	2,1 ^{a,b}	163 ^{a,b}	9,7	1488 ^b	88,2 ^{b,c}
	Totaal	145	2,6	595	10,7	4838	86,7
... je sociale contacten met vrienden?	Antwerpen	73	4,4 ^a	243	14,8 ^a	1331	80,8 ^a
	Gent	32	3,1 ^a	124	11,8 ^{a,b}	891	85,1 ^b
	Brussel	57	4,8 ^a	162	13,5 ^{a,b}	980	81,7 ^{a,b}
	Vlaanderen	69	4,1 ^a	182	10,8 ^b	1436	85,1 ^b
	Totaal	231	4,1	711	12,7	4638	83,1
... je overige sociale contacten (met mensen in de buurt, wijk, verenigingen...)?	Antwerpen	209	12,7 ^a	458	27,9 ^{a,b}	975	59,4 ^a
	Gent	108	10,3 ^a	312	29,9 ^b	624	59,8 ^{a,b}
	Brussel	139	11,7 ^a	374	31,3 ^b	680	57,0 ^a
	Vlaanderen	187	11,1 ^a	420	25,0 ^a	1076	63,9 ^b

	Totaal	643	11,6 ^a	1564	28,1	3355	60,3
... je liefdesleven?	Antwerpen	453	28,1 ^a	423	26,2 ^a	737	45,7 ^a
	Gent	252	24,4 ^a	308	29,8 ^a	473	45,8 ^a
	Brussel	307	26,3 ^a	304	26,0 ^a	556	47,6 ^a
	Vlaanderen	402	24,1 ^a	472	28,3 ^a	795	47,6 ^a
	Totaal	1414	25,8 ^a	1507	27,5 ^a	2561	46,7 ^a
... de relatie met je familie?	Antwerpen	138	8,4 ^a	248	15,0 ^a	1263	76,6 ^a
	Gent	84	8,0 ^a	193	18,4 ^a	771	73,6 ^a
	Brussel	89	7,5 ^a	191	16,0 ^a	914	76,5 ^a
	Vlaanderen	133	7,9 ^a	262	15,5 ^a	1297	76,7 ^a
	Totaal	444	8,0 ^a	894	16,0	4245	76,0
... je lichamelijke gezondheid?	Antwerpen	260	15,8 ^a	362	22,0 ^a	1022	62,2 ^a
	Gent	90	8,6 ^b	234	22,3 ^a	725	69,1 ^b
	Brussel	133	11,1 ^b	286	23,8 ^a	783	65,1 ^{a,b}
	Vlaanderen	190	11,2 ^b	378	22,4 ^a	1123	66,4 ^{a,b}
	Totaal	673	12,0	1260	22,6	3653	65,4
... je geestelijke gezondheid?	Antwerpen	218	13,3 ^a	287	17,5 ^a	1136	69,2 ^{a,b}
	Gent	93	8,9 ^b	192	18,3 ^a	764	72,8 ^{a,b}
	Brussel	144	12,1 ^{a,b}	234	19,7 ^a	810	68,2 ^b
	Vlaanderen	178	10,5 ^{a,b}	281	16,6 ^a	1229	72,8 ^a
	Totaal	633	11,4	994	17,9	3939	70,8
... je uiterlijk?	Antwerpen	258	15,7 ^a	428	26,0 ^a	958	58,3 ^a
	Gent	125	11,9 ^b	293	27,9 ^{a,b}	631	60,2 ^a
	Brussel	169	14,1 ^{a,b}	343	28,6 ^{a,b}	687	57,3 ^{a,b}
	Vlaanderen	266	15,8 ^a	519	30,7 ^b	903	53,5 ^b
	Totaal	818	14,7	1583	28,4	3179	57,0
... hoeveel jij zelf kunt beslissen over jouw leven?	Antwerpen	141	8,6 ^a	324	19,8 ^{a,b}	1175	71,6 ^a
	Gent	89	8,5 ^a	180	17,2 ^a	775	74,2 ^a
	Brussel	103	8,6 ^a	260	21,7 ^b	833	69,6 ^a
	Vlaanderen	128	7,6 ^a	342	20,3 ^{a,b}	1212	72,1 ^a
	Totaal	461	8,3	1106	19,9	3995	71,8 ^a
... hoeveel je kunt genieten (van bv. lekker eten, een uitstapje, een film...)?	Antwerpen	77	4,7 ^a	211	12,9 ^a	1353	82,4 ^{a,b}
	Gent	38	3,6 ^a	111	10,6 ^a	897	85,8 ^a
	Brussel	60	5,0 ^a	165	13,8 ^a	973	81,2 ^b
	Vlaanderen	78	4,6 ^a	190	11,2 ^a	1421	84,1 ^{a,b}
	Totaal	253	4,5	677	12,1	1421	84,1
... hoe creatief je kunt zijn (nieuwe dingen uitproberen, kunst & muziek, problemen creatief oplossen)?	Antwerpen	147	9,0 ^a	370	22,6 ^a	1121	68,4 ^a
	Gent	71	6,8 ^a	236	22,5 ^a	741	70,7 ^a
	Brussel	105	8,8 ^a	303	25,3 ^a	789	65,9 ^a
	Vlaanderen	129	7,6 ^a	381	22,6 ^a	1177	69,8 ^a
	Totaal	452	8,1	1290	23,2	3828	68,7
... je toekomstmogelijkheden?	Antwerpen	105	6,4 ^a	331	20,2 ^a	1203	73,4 ^a
	Gent	56	5,4 ^a	201	19,2 ^a	789	75,4 ^a
	Brussel	63	5,3 ^a	255	21,3 ^a	877	73,4 ^a
	Vlaanderen	83	4,9 ^a	305	18,1 ^a	1297	77,0 ^a
	Totaal	307	5,5	1092	19,6	4166	74,9

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni- correctie).

4.3 TERECHT KUNNEN MET EEN PROBLEEM

In deze schaal werd gepeild naar het gevoel bij enkele formele en informele steunfiguren terecht te kunnen in het geval men geconfronteerd wordt met een probleem. Er werd gevraagd of de respondenten naar een leerkracht/begeleider (bv. leraar of volwassene op school, jeugdleider, jeugdwerker, sportcoach, muziekleraar), een onlinewebsite/forum, een anonieme telefoonlijn (bv. Awel), of een professionele hulpverlener zouden gaan wanneer zij met een probleem zitten.

Wat betreft het wel of niet gebruiken van deze hulplijnen werden er geen statistisch significante verschillen gevonden tussen de grootsteden en Vlaanderen. Er worden hier dus geen regionale verschillen gevonden. In elk van de regio's geeft ca. drie op de tien jongeren aan dat ze bij problemen terecht kunnen bij hun leraren of begeleiders en ongeveer een kwart dat ze bij professionals terecht kunnen. De telefoonlijn wordt in elk van de regio's door slechts één op de tien jongeren aangeduid.

Terecht kunnen met een probleem (zeker/eerder wel)								
	Leerkracht/begeleider		Website/forum		Telefoonlijn		Professioneel	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	530	33,2 ^a	278	17,5 ^a	175	11,0 ^a	410	25,7 ^a
Gent	322	32,0 ^a	196	19,6 ^a	108	10,8 ^a	275	27,4 ^a
Brussel	363	31,4 ^a	227	19,8 ^a	133	11,5 ^a	267	23,2 ^a
Vlaanderen	494	29,8 ^a	278	16,7 ^a	164	9,9 ^a	381	23,0 ^a
Totaal	1709	31,5	979	18,1	580	10,7	1333	24,7

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

Antwoordcategorieën: (1) Zou ik nooit naar toe gaan, (2) Zou ik eerder niet naar toe gaan, (3) Zou ik eerder wel naar toe gaan, (4) Zou ik zeker naar toe gaan

4.4 BUURTBELEVING

In de schaal buurtbeleving peilen vier items naar gepercipieerde sociale cohesie in de buurt waar men woont. De gebruikte items werden geïnspireerd door de subschaal Social Cohesion and Trust van de Collective Efficacy Scale (Sampson, Raudenbush, & Earls, 1997). Het gemiddelde van de schaal ligt over de verschillende regio's heen op 56,34 wat op een middelmatige hoeveelheid van gepercipieerde sociale cohesie wijst bij jongeren. Verder bestaan er in buurtbeleving significante verschillen tussen de regio's. In Antwerpen (gemiddelde = 54,24) en Brussel (gemiddelde = 54,58) ligt de ervaren sociale cohesie van de buurt significant lager in vergelijking met Gent (gemiddelde = 56,82) en Vlaanderen (gemiddelde = 59,31). In Vlaanderen ligt de gepercipieerde sociale cohesie bovendien nog significant hoger dan in Gent.

Buurtbeleving (0-100)			
	Gem.	S.E.	Eta (p-waarde) Regio's
Antwerpen	54,24 ^a	0,540	0,100 (0,010)
Gent	56,82 ^b	0,672	
Brussel	54,58 ^a	0,637	
Vlaanderen	59,31 ^c	0,512	
Totaal	56,34	0,291	

Gemiddeldes met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).
Items: (1) De mensen in mijn buurt zijn te vertrouwen, (2) Ik voel mij thuis bij de mensen die in mijn buurt wonen, (3) Ik heb veel contact met andere buurtbewoners, (4) Mensen in mijn buurt zijn bereid hun burens te helpen.
Antwoordcategorieën: (1) Helemaal niet akkoord, (2) Niet akkoord, (3) Tussen beide, (4) Akkoord, (5) Helemaal akkoord.

5 Relatie met de ouders

5.1 KWALITEIT VAN DE RELATIE MET DE OUDERS

Responsiviteit van vader en moeder werd telkens bevraagd aan de hand van één vraag betreffende hoe goed de respondent overeenkomt met de ouder. Respondenten konden antwoorden op een zevenpunten Likert schaal, van 'heel slecht' tot 'heel goed'.

Jongeren blijken een betere relatie te hebben met hun moeder (gemiddelde over regio's heen = 6,14) dan met hun vader (gemiddelde over regio's heen = 5,59). Met betrekking tot de responsiviteit van de vader, ligt de score van Vlaamse jongeren het hoogst (gemiddelde = 5,62). Brusselse jongeren geven daarentegen de laagste score (gemiddelde = 5,55), gevolgd door Antwerpen (gemiddelde = 5,59) en Gent (gemiddelde = 5,61). Deze verschillen zijn echter niet significant. Voor de responsiviteit van de moeder vinden we wel significante verschillen. In Antwerpen (gemiddelde = 6,24) rapporteren de jongeren een hogere mate van responsiviteit langs moederszijde dan in Gent (gemiddelde = 6,07) en Vlaanderen (gemiddelde = 6,06). Ook in Brussel (gemiddelde = 6,16) ligt de mate van responsiviteit langs moederszijde hoger dan in Vlaanderen, maar verschilt deze niet significant van deze in Gent.

	Responsiviteit vader (1-7)			Responsiviteit moeder (1-7)		
	Gem.	S.E.	Eta (p-waarde) Regio's	Gem.	S.E.	Eta (p-waarde) Regio's
Antwerpen	5,59 ^a	0,042	0,017 (<0,001)	6,24 ^a	0,029	0,062 (0,004)
Gent	5,61 ^a	0,050		6,07 ^{b,c}	0,038	
Brussel	5,55 ^a	0,049		6,16 ^{a,b}	0,034	
Vlaanderen	5,62 ^a	0,040		6,06 ^c	0,031	
Totaal	5,59	0,022		6,14	0,016	

Gemiddeldes met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).

Items: (1) Hoe goed kom je overeen met je vader (of de persoon die jij als je vader ziet)? (2) Hoe goed kom je overeen met je moeder (of de persoon die jij als je moeder ziet)?

Antwoordcategorieën: (1) Heel slecht, (4) Neutraal, (7) Heel goed.

5.2 OPVOLGING EN CONTROLE VAN DE OUDERS

Opvolging en controle door de ouders werd bevraagd aan de hand van items gebaseerd op een schaal uit de derde editie van de International Self-Report and Delinquency Study (ISRD3; Haen Marshall et al., 2013). Deze werden aangepast door twee items toe te voegen die peilen naar het opvolgen en controleren van onlineactiviteiten. In deze schaal werden de items bevraagd voor beide ouders samen. De jongeren konden de vragen beantwoorden op een schaal van 0 tot 4, gaande van 'nooit' tot 'altijd'. Deze schaal werd vervolgens omgevormd tot een 100-puntenschaal, waarbij een lage score overeenkomt met een lage mate van opvolging en controle en een hoge score overeenkomt met een hoge mate van opvolging en controle.

Algemeen beschouwd ervaren jongeren meer opvolging (gemiddelde over regio's heen = 62,31) dan controle (gemiddelde over regio's heen = 41,42) door hun ouders. Inzake de opvolging door de ouders verschilt Gent significant van de andere grootsteden. In vergelijking met Antwerpen (gemiddelde = 62,32), Brussel (gemiddelde = 62,98) en Vlaanderen (gemiddelde = 62,92) geven de jongeren uit Gent (gemiddelde = 60,50) aan dat hun ouders hen minder opvolgen. Daarentegen wordt controle door ouders het meest gerapporteerd door jongeren uit Brussel (gemiddelde = 42,99) in vergelijking met Vlaanderen (gemiddelde = 40,44), Gent (gemiddelde = 41,27) en Antwerpen (gemiddelde = 41,37). Tussen de overige grootsteden worden geen significante verschillen in gepercipieerde controle door de ouders gevonden.

	Schaal opvolging ouders (0-100)			Schaal controle ouders (0-100)		
	Gem.	S.E.	Eta (p-waarde) Regio's	Gem.	S.E.	Eta (p-waarde) Regio's
Antwerpen	62,32 ^a	0,503	0,045 (0,002)	41,37 ^a	0,489	0,048 (0,002)
Gent	60,50 ^b	0,604		41,27 ^a	0,581	
Brussel	62,98 ^a	0,588		42,99 ^b	0,550	
Vlaanderen	62,92 ^a	0,475		40,44 ^a	0,449	
Totaal	62,31	0,268		41,42	0,255	

Gemiddeldes met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).
Items: Opvolging: (1) Mijn ouders weten waar ik ben als ik wegga, (2) Mijn ouders weten wat ik doe als ik wegga, (3) Mijn ouders weten bij welke vrienden ik ben als ik wegga, (4) Mijn ouders weten welke websites ik bezoek als ik online ben, (5) Mijn ouders weten met wie ik praat op sociale media (Facebook, Snapchat, Instagram, Whatsapp, E-mail...). Controle: (1) Als ik wegga, moet ik aan mijn ouders zeggen met wie ik wegga of waar ik naartoe ga, (2) Als ik 's avonds wegga, zeggen mijn ouders me om welk uur ik thuis moet zijn, (3) Mijn ouders controleren of ik mijn huiswerk heb gemaakt, (4) Mijn ouders zeggen me wanneer of hoe lang ik op internet of sociale media mag gaan, (5) Mijn ouders kijken na welke websites ik heb bezocht of wat ik heb gepost op internet of sociale media.
Antwoordcategorieën: (1) Nooit, (2) Bijna nooit, (3) Soms, (4) Bijna altijd, (5) Altijd.

6 Maatschappelijke attitudes

6.1 ETNISCHE EN REGIONALE VERBONDENHEID

Aan jongeren met een migratieachtergrond (een van hun ouders of grootouders werd in het buitenland geboren), werd gevraagd of ze een band voelen met het land of een van de landen waarin hun ouders of grootouders geboren zijn. Ovet het algemeen geeft de meerderheid van de jongeren aan wel een band te voelen ($n = 2926$). In de drie grootsteden geeft ongeveer 90% van de respondenten aan er een band mee te voelen, in Vlaanderen ligt dat percentage significant lager met 82,9%.

Voel je een band met het land waar je ouders of grootouders geboren zijn?				
	Ik voel geen band		Ik voel wel een band	
	N	%	N	%
Antwerpen	109	8,7 ^a	1142	91,3 ^a
Gent	52	9,6 ^a	491	90,4 ^a
Brussel	95	10,0 ^a	852	90,0 ^a
Vlaanderen	91	17,1 ^b	441	82,9 ^b
Totaal		347		2926

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

Wanneer de respondenten op bovenstaande vraag aangeven dat ze een band voelen met het land van herkomst, werden hen zes items omtrent etnische verbondenheid voorgelegd. Met deze schaal trachten we op een omvattende manier de positieve etnische identiteit in kaart te brengen die jongeren kunnen putten uit hun etnische herkomst, met andere woorden het land van herkomst van de (groot)ouders. In deze stellingen focusten we op media als belangrijke bron voor identiteitsvorming. De stellingen werden gemeten met een 5-punten schaal die gaat van

‘helemaal niet akkoord’ tot ‘helemaal akkoord’. Vervolgens werd een 100-punten schaal gemaakt in dezelfde richting.

Onderstaande tabel toont dat de mate van etnische verbondenheid gemiddeld rond de 65 ligt in Antwerpen, Brussel en Gent. Dit is significant hoger dan in Vlaanderen waar het gemiddelde 60 bedraagt. Jongeren met een migratieachtergrond voelen zich bijgevolg wel verbonden met het land van herkomst, maar de sterkte van die verbondenheid is relatief bescheiden.

Etnische verbondenheid (0-100)			
	Gem.	S.E.	Eta (p-waarde) Regio's
Antwerpen	65,27 ^{a,c}	0,572	0,099 (0,000)
Gent	66,60 ^{a,c}	0,905	
Brussel	64,35 ^{a,d}	0,664	
Vlaanderen	60,30 ^{b,c}	0,920	
Totaal	64,47	0,361	

Gemiddeldes met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).

Items: (1) Ik vind het belangrijk om het nieuws (politiek, maatschappelijk?) uit dat land te volgen, (2) Ik voel me trots wanneer iemand uit dat land op een positieve manier verschijnt in de media, (3) Ik vind het belangrijk om op sociale media duidelijk te maken dat ik een band heb met dat land (door foto's of muziek te posten over dat land), (4) Ik luister graag naar muziek uit dat land, (5) Ik volg beroemdheden (artiesten, politiek?) van dat land op sociale media, (6) Ik heb regelmatig contact met familie, vrienden of kennissen van dat land via sociale media.

Antwoordcategorieën: (1) Helemaal niet akkoord, (2) Niet akkoord, (3) Tussen beide, (4) Akkoord, (5) Helemaal akkoord.

Naast de verbondenheid met het land waarin de ouders of grootouders geboren zijn, werd gepeild naar de verbondenheid met de regio waarin men woont, Vlaanderen, België, een ander land dan België, Europa en de rest van de wereld. Deze schaal gaat van ‘niet verbonden’ (1) tot ‘zeer verbonden’ (4). Over het algemeen voelen jongeren zich maar ‘een beetje verbonden’ met Vlaanderen (gemiddelde= 2,43), Europa (gemiddelde= 2,34), een ander land dan België (gemiddelde= 2,33), en de wereld (gemiddelde= 2,23) en neigen ze meer naar ‘verbonden’ voor België (gemiddelde= 2,66) en het dorp of de stad waar ze wonen (gemiddelde= 2,86).

Verder doen er zich belangrijke verschillen voor tussen de regio's in de mate waarin jongeren zich verbonden voelen met Vlaanderen en een ander land dan België. Jongeren uit Brussel voelen zich (significant) minder verbonden (gemiddelde= 1,99) met Vlaanderen in vergelijking met jongeren uit Antwerpen (gemiddelde= 2,47), Gent (gemiddelde= 2,64) en de rest van Vlaanderen (gemiddelde= 2,56). Daarnaast voelen jongeren uit de rest van Vlaanderen zich significant minder verbonden (gemiddelde= 2,04) met een ander land dan België in vergelijking met jongeren uit Gent (gemiddelde= 2,28), Brussel (gemiddelde= 2,50) en Antwerpen (gemiddelde= 2,54). De verschillen tussen de regio's zijn minder groot voor de mate van verbondenheid met het dorp of de stad waar jongeren wonen, België, Europa en de rest van de wereld.

Verbondenheid met...		Gem. (1-4)	S.E.	Eta (p-waarde) Regio's
Het dorp of de stad waar je woont	Antwerpen	2,88 ^a	0,022	0,047 (0,007)
	Gent	2,87 ^a	0,027	
	Brussel	2,78 ^b	0,026	
	Vlaanderen	2,89 ^a	0,020	
	Totaal	2,86	0,012	
Vlaanderen	Antwerpen	2,47 ^a	0,021	0,272 (0,000)
	Gent	2,64 ^b	0,024	
	Brussel	1,99 ^c	0,025	
	Vlaanderen	2,56 ^d	0,019	
	Totaal	2,43	0,012	
België	Antwerpen	2,59 ^a	0,020	0,109 (0,000)
	Gent	2,71 ^b	0,024	
	Brussel	2,80 ^c	0,023	
	Vlaanderen	2,59 ^a	0,019	
	Totaal	2,66	0,011	
Een ander land dan België	Antwerpen	2,54 ^a	0,025	0,211 (0,000)
	Gent	2,28 ^b	0,030	
	Brussel	2,50 ^a	0,029	
	Vlaanderen	2,04 ^c	0,023	
	Totaal	2,33	0,013	
Europa	Antwerpen	2,38 ^{a,b}	0,021	0,115 (0,000)
	Gent	2,38 ^a	0,025	
	Brussel	2,44 ^b	0,024	
	Vlaanderen	2,19 ^c	0,020	
	Totaal	2,34	0,011	
De wereld (ik zie mezelf als een wereldburger)	Antwerpen	2,27 ^a	0,024	0,136 (0,000)
	Gent	2,33 ^{a,b}	0,030	
	Brussel	2,36 ^b	0,029	
	Vlaanderen	2,04 ^c	0,023	
	Totaal	2,23	0,013	

Gemiddeldes met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).

Antwoordcategorieën: (1) Niet verbonden, (2) Een beetje verbonden, (3) Verbonden, (4) Zeer verbonden.

6.2 MEDEDOGEN

Mededogen wordt gedefinieerd als een houding ten opzichte van de mensheid en heeft een gedragsmatige, affectieve en cognitieve component die allen gericht zijn op zorg en steun voor mensen ongeacht wie deze personen zijn. Het omhelst een algemene motivatie om mensen te begrijpen en te helpen wanneer zij het meest in nood zijn en de wens dat zij vrij mogen zijn van lijden. De gebruikte schaal meet deze attitude voor iemand die de respondent niet kent (dus geen verwanten of vrienden). De stellingen werden gemeten met een 5-punten schaal die gaat van 'helemaal niet akkoord' tot 'helemaal akkoord'. Vervolgens werd een 100-punten schaal gemaakt in dezelfde richting.

Het gemiddelde op de schaal ligt over de verschillende regio's heen op 53,70 wat op een matige sterkte van mededogen wijst onder jongeren. In Antwerpen (gemiddelde= 55,92) en Gent

(gemiddelde= 55,20) rapporteren jongeren het hoogste mededogen ten aanzien van de medemens. In Vlaanderen (gemiddelde= 51,84) en Brussel (gemiddelde= 51,95) ligt dit gemiddelde iets lager.

Mededogen (0-100)			
	Gem.	S.E.	Eta (p-waarde) Regio's
Antwerpen	55,92 ^a	0,516	0,090 (0,000)
Gent	55,20 ^a	0,623	
Brussel	51,95 ^b	0,602	
Vlaanderen	51,84 ^b	0,500	
Totaal	53,70	0,278	

Gemiddeldes met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).

Items: (1) Als ik hoor dat iemand die ik niet ken door een moeilijke tijd gaat, leef ik met hem of haar mee, (2) Ik leef meestal mee met andere mensen ook al ken ik ze niet, (3) Ik heb vaak warme gevoelens voor andere mensen die in de problemen zitten ook al ken ik ze niet, (4) Als ik iemand zie die verdrietig is, zou ik dat verdriet willen overnemen ook al ken ik die persoon niet.

Antwoordcategorieën: (1) Helemaal niet akkoord, (2) Niet akkoord, (3) Tussen beide, (4) Akkoord, (5) Helemaal akkoord.

6.3 RELIGIEUZE OVERTUIGING

De respondenten werden gevraagd hoe ze zichzelf op godsdienstig of levensbeschouwelijk gebied zouden beschrijven. Over het algemeen identificeert de meerderheid van de jongeren zich met een religie. Binnen de groep jongeren die zich identificeert met een religie, identificeert de meerderheid zich als moslim ($n = 1732$), gevolgd door katholieken ($n = 831$), christenen ($n = 577$) en protestanten ($n = 171$). Slechts een klein aantal identificeert zich als jood ($n = 56$). Een niet onbelangrijk deel van de jongeren identificeert zich met een ander geloof dan de voorgelegde religies ($n = 212$).

Er doen zich significante verschillen voor tussen de vier regio's in de percentages jongeren die zich identificeren als moslim of zichzelf als ongelovig beschrijven. In Brussel (46,2%) is het percentage moslims het hoogst, gevolgd door Antwerpen (39,8%) en Gent (28,0%). In de rest van Vlaanderen (9,7%) identificeert slechts een klein percentage van de jongeren zich als moslim. Het omgekeerde patroon doet zich voor wat niet-gelovige jongeren betreft. Dit percentage ligt het hoogst in Vlaanderen (43,5%), gevolgd door Gent (35,5%) en vervolgens Antwerpen (25,7%) en Brussel (19,8%).

	Katholiek		Protestant		Christelijk, niet katholiek/protestanten		Moslim		Joods		Vrijzinnig		Niet gelovig		Andere	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	210	12,3 ^a	62	3,6 ^{a,b}	143	8,4 ^a	679	39,8 ^a	38	2,2 ^a	60	3,5 ^a	439	25,7 ^a	75	4,4 ^a
Gent	122	11,3 ^a	22	2,0 ^{a,c}	81	7,5 ^a	303	28,0 ^b	7	0,3 ^b	134	12,4 ^b	384	35,5 ^b	32	3,0 ^a
Brussel	169	13,4 ^a	53	4,2 ^b	91	7,2 ^a	584	46,2 ^c	3	0,6 ^b	53	4,2 ^a	250	19,8 ^c	57	4,5 ^a
Vlaanderen	330	19,3 ^b	34	2,0 ^c	262	15,3 ^b	166	9,7 ^d	8	0,5 ^b	121	7,1 ^c	745	43,5 ^d	48	2,8 ^a
Totaal	831		171		577		1732		56		368		1818		212	

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

Vervolgens werd nagegaan hoe belangrijk jongeren geloof of spiritualiteit vinden (0: helemaal niet belangrijk, 10: heel belangrijk). Over het algemeen ligt dit tussen beiden, maar er doen zich op dit vlak belangrijke verschillen voor tussen de regio's. De mate waarin jongeren belang hechten aan religie ligt het laagst in Vlaanderen (gemiddelde = 3,38). Ook in Gent (gemiddelde = 4,56) ligt het gemiddelde lager in vergelijking met Antwerpen (gemiddelde = 5,91) en Brussel (gemiddelde = 6,46).

Hoe belangrijk is geloof/spiritualiteit voor jou? (0-10)			
	Gem.	S.E.	Eta (p-waarde) Regio's
Antwerpen	5,91 ^a	0,093	0,322 (0,000)
Gent	4,56 ^b	0,119	
Brussel	6,46 ^c	0,103	
Vlaanderen	3,38 ^d	0,079	
Totaal	5,02	0,051	

Gemiddeldes met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).

Antwoordcategorieën: (0) Helemaal niet belangrijk, (5) Tussen beide, (10) Heel belangrijk.

Er werd jongeren eveneens gevraagd hoe strikt ze de geloofsregels van hun geloof opvolgen (0: helemaal niet strikt, 10: heel strikt). Over het algemeen ligt het gemiddelde 'tussen beiden', maar opnieuw worden verschillen vastgesteld tussen de regio's. In Vlaanderen (gemiddelde = 3,30) geven jongeren gemiddeld aan dat ze de geloofsregels minder strikt opvolgen dan in Gent (gemiddelde = 4,39), Antwerpen (gemiddelde = 5,49) en Brussel (gemiddelde = 5,57).

Hoe strikt volg je de geloofsregels van je geloof/religie op? (0-10)			
	Gem.	S.E.	Eta (p-waarde) Regio's
Antwerpen	5,49 ^a	0,083	0,299 (0,000)
Gent	4,39 ^c	0,092	
Brussel	5,57 ^a	0,126	
Vlaanderen	3,30 ^d	0,095	
Totaal	4,77	0,050	

Gemiddeldes met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).

Antwoordcategorieën: (0) Helemaal niet strikt, (5) Tussen beide, (10) Heel strikt.

Daarnaast werd gepeild naar hoe vaak jongeren naar religieuze diensten gaan. Over het algemeen geven jongeren het vaakst aan dat ze nooit ($n = 2403$) of slechts een paar keer per jaar ($n = 1867$) naar een religieuze dienst gaan. Verder ligt de frequentie verspreid tussen één keer per maand ($n = 557$) en één keer per week ($n = 550$). Slechts een klein aantal jongeren gaat een paar keer per week ($n = 276$) of elke dag ($n = 81$). Jongeren uit Vlaanderen (51,0%) en Gent (47,9%) geven beduidend vaker aan nooit naar religieuze diensten te gaan dan jongeren uit Antwerpen (35,9%) en Brussel (32,2%).

Hoe vaak ga je tegenwoordig naar religieuze diensten (bv. kerk- of moskeebezoek)?												
	Nooit		Een paar keer per jaar		Eén keer per maand		Eén keer per week		Een paar keer per week		Elke dag	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	606	35,9 ^a	520	30,8 ^a	197	11,7 ^a	224	13,3 ^a	117	6,9 ^a	22	1,3 ^{a,b}
Gent	514	47,9 ^b	319	29,7 ^a	90	8,4 ^b	90	8,4 ^b	37	3,4 ^b	23	2,1 ^b
Brussel	402	32,2 ^a	392	31,4 ^a	167	13,4 ^a	174	13,9 ^a	91	7,3 ^a	23	1,8 ^b
Vlaanderen	881	51,0 ^a	636	36,8 ^b	103	6,0 ^b	62	3,6 ^c	31	1,8 ^c	13	0,8 ^a
Totaal	2403		1867		557		550		276		81	

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

Daarnaast werd ook gepeild naar een zogenaamd religieuze questoriëntatie. Hieronder verstaan we een open en flexibele benadering van religieuze vraagstukken die ruimte laat voor twijfel. Deze werd gemeten aan de hand van een verkorte 4-item-versie van de religieuze questoriëntatieschaal van Batson en Schoenrade (1991). Zij stellen een questoriëntatie voor als een religieuze beleving die gekenmerkt wordt door een zoektocht. Een questoriëntatie is theoretisch geassocieerd met tolerantie. Deze religieuze oriëntatie omvat een kritische, open benadering van existentiële vragen. Dergelijke benadering wordt vaak vastgesteld bij mensen die hun religie op een meer zoekende manier beleven. Het hebben van een religieuze questoriëntatie impliceert een bereidheid om te twijfelen, zelfkritisch te zijn en om complexe problemen, zoals ethische verantwoordelijkheid, te benaderen zonder de complexiteit ervan te reduceren. De stellingen werden gemeten met een 5-punten schaal die gaat van 'helemaal niet akkoord' tot 'helemaal akkoord'. Vervolgens werd een 100-punten schaal gemaakt in dezelfde richting. Gemiddeld genomen stellen jongeren hun religie niet erg in vraag (gemiddelde = 41,59). Bovendien doen er zich op dat vlak geen significante verschillen voor tussen de regio's.

Religieuze questoriëntatie (0-100)			
	Gem.	S.E.	Eta (p-waarde) Regio's
Antwerpen	40,76 ^a	0,776	0,045 (0,169)
Gent	42,42 ^a	1,112	
Brussel	40,77 ^a	0,881	
Vlaanderen	43,02 ^a	0,900	
Totaal	41,59	0,448	

Gemiddeldes met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).

Items: (1) Twijfel is een belangrijk deel van mijn religieuze beleving, (2) Ervaringen in mijn leven doen me soms anders denken over mijn geloof, (3) Ik stel mijn religieuze overtuigingen in vraag, (4) Mijn mening over veel religieuze zaken verandert nog.

Antwoordcategorieën: (1) Helemaal niet akkoord, (2) Niet akkoord, (3) Tussen beide, (4) Akkoord, (5) Helemaal akkoord.

Vervolgens werd gepeild naar de mate waarin jongeren sociale druk ervaren om zich religieus te conformeren (Van Droogenbroeck & Spruyt, 2019). Deze schaal tracht de specifieke invloed van gepercipieerde sociale druk door peers en ouders op religieuze conformiteit rechtstreeks te onderzoeken door het communicatieve aspect van religieuze identiteiten te benadrukken. De stellingen werden gemeten met een 5-punten schaal die gaat van 'helemaal niet akkoord' tot 'helemaal akkoord'. Vervolgens werd een 100-punten schaal gemaakt in dezelfde richting.

De mate waarin jongeren het gevoel hebben dat ze zich moeten conformeren aan religieuze regels is over het algemeen laag (gemiddelde= 41,76). Voornamelijk in Vlaanderen is er amper sprake van een dergelijke druk (gemiddelde= 24,02). In Antwerpen (gemiddelde= 48,49) en Brussel (gemiddelde= 48,96) ligt deze druk toch iets hoger in vergelijking met Gent (gemiddelde= 43,25).

Gepercipieerde sociaal religieuze druk (0-100)			
	Gem.	S.E.	Eta (p-waarde) Regio's
Antwerpen	48,49 ^a	0,939	0,355 (0,000)
Gent	43,25 ^b	1,413	
Brussel	48,96 ^a	1,014	
Vlaanderen	24,02 ^c	1,037	
Totaal	41,76	.571	

Gemiddeldes met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).

Items: (1) Ik praat vaak met mijn vrienden over mijn geloof, (2) Mijn vrienden wijzen me erop als ik iets doe dat tegen mijn geloof is, (3) Mijn ouders verwachten dat ik leef volgens de regels van mijn geloof, (4) Ik praat vaak met mijn ouders over mijn geloof.

Antwoordcategorieën: (1) Helemaal niet akkoord, (2) Niet akkoord, (3) Tussen beide, (4) Akkoord, (5) Helemaal akkoord.

6.4 SOCIALE AFSTAND

De sociale afstandenmaat van Bogardus (1925) maakt het mogelijk de bereidheid tot sociale contacten met verschillende etnische en religieuze groepen in kaart te brengen en brengt etnische vooroordelen op een subtiele manier in kaart door te vragen welke vormen van relatie men bereid is aan te gaan met deze groepen. We gebruikten een lichte variant op de sociale afstandenmaat van Bogardus door zes verschillende gradaties van intimiteit te onderscheiden en jongeren te vragen tot welke mate van intimiteit ze bereid waren te gaan bij een aantal etnische en religieuze groepen. De stellingen werden gemeten met een 6-punten schaal die gaat van een sterke sociale afstand tot een zwakke sociale afstand. Vervolgens werd een 100-punten schaal gemaakt in dezelfde richting.

Over het algemeen tonen de gemiddelden aan dat jongeren niet bereid zijn om een vaste relatie te hebben met iemand van een andere herkomst. De zwakste sociale afstand voelt men ten aanzien van Belgen (gemiddelde= 84,01). Met Nederlanders (gemiddelde= 75,33), Fransen (gemiddelde= 73,88), Italianen (gemiddelde= 71,54), Duitsers (gemiddelde= 68,35), Congolezen (gemiddelde= 67,15), Turken (gemiddelde= 67,11), Marokkanen (gemiddelde= 66,72) zouden jongeren gemiddeld bereid zijn bevriend te zijn. Met Polen (gemiddelde= 63,63), Chinezen (gemiddelde= 63,04), Roma (gemiddelde= 61,66), Bulgaren (gemiddelde= 59,61) en Koerden (gemiddelde= 56,96) is samenwerken de verste graad van intimiteit die jongeren gemiddeld wensen. Met betrekking tot de religieuze groepen, zijn jongeren bereid vrienden te zijn met

Niet-gelovigen (gemiddelde= 74,88), Katholieken (gemiddelde= 74,06) en Moslims (gemiddelde= 70,85), maar in veel mindere mate met Joden (gemiddelde= 58,37).

Onderstaande tabel toont eveneens dat er verschillen bestaan tussen de verschillende regio's in de mate waarin jongeren sociale afstand houden ten aanzien van etnische en religieuze groepen. Het duidelijkste contrast tekent zich af ten aanzien van jongeren uit het minder verstedelijkt Vlaanderen. Zij behouden over het algemeen een sterkere sociale afstand ten opzichte van niet-Westerse herkomstgroepen in vergelijking met jongeren uit Antwerpen, Gent en Brussel⁹. Over het algemeen geldt dat de kleinste sociale afstand wordt behouden ten aanzien van West- en Zuid-Europese etnische groepen (hoewel niet alle gemiddeldes significant van elkaar verschillen). Wat religieuze groepen betreft, wordt de sterkste sociale afstand aangegeven voor Joden in Vlaanderen (gemiddelde= 53,58) en Antwerpen (gemiddelde= 55,31). Dit verschilt significant ten opzichte van Gent (gemiddelde= 63,92) en Brussel (gemiddelde= 64,58).

⁹ Hierbij dient er wel rekening mee gehouden te worden dat deze beschrijvende gegevens geen rekening houden met het verschil in etnische-culturele samenstelling van de bestudeerde steden en regio.

Kan je aangeven hoe ver je zou willen gaan in een relatie met deze groepen? (0-100)

		Gem.	S.E.	Eta (p-waarde) Regio's
Belgen	Antwerpen	78,86 ^a	0,598	0,201 (0,000)
	Gent	87,07 ^b	0,619	
	Brussel	81,07 ^c	0,656	
	Vlaanderen	89,17 ^d	0,447	
	Totaal	84,01	0,293	
Fransen	Antwerpen	71,22 ^a	0,639	0,124 (0,000)
	Gent	78,24 ^b	0,742	
	Brussel	77,27 ^c	0,686	
	Vlaanderen	71,41 ^a	0,643	
	Totaal	73,88	0,341	
Congolezen	Antwerpen	65,64 ^a	0,671	0,191 (0,000)
	Gent	72,50 ^b	0,716	
	Brussel	73,66 ^b	0,779	
	Vlaanderen	60,74 ^c	0,709	
	Totaal	67,15	0,368	
Nederlanders	Antwerpen	73,12 ^a	0,606	0,083 (0,000)
	Gent	79,00 ^b	0,707	
	Brussel	74,77 ^{a,c}	0,701	
	Vlaanderen	75,60 ^c	0,598	
	Totaal	75,33	0,325	
Duitsers	Antwerpen	65,59 ^a	0,681	0,126 (0,000)
	Gent	74,41 ^b	0,757	
	Brussel	70,15 ^c	0,767	
	Vlaanderen	66,03 ^a	0,658	
	Totaal	68,35	0,360	
Roma	Antwerpen	60,00 ^a	0,718	0,118 (0,000)
	Gent	64,96 ^b	0,899	
	Brussel	66,44 ^b	0,824	
	Vlaanderen	57,88 ^c	0,738	
	Totaal	61,66	0,396	
Koerden	Antwerpen	56,31 ^a	0,768	0,166 (0,000)
	Gent	62,86 ^b	0,938	
	Brussel	62,41 ^b	0,880	
	Vlaanderen	50,17 ^c	0,774	
	Totaal	56,96	0,422	
Bulgaren	Antwerpen	58,94 ^a	0,713	0,152 (0,000)
	Gent	65,44 ^b	0,913	
	Brussel	63,80 ^b	0,852	
	Vlaanderen	53,74 ^c	0,753	
	Totaal	59,61	0,403	
Chinezen	Antwerpen	62,15 ^a	0,695	0,164 (0,000)
	Gent	68,58 ^b	0,836	
	Brussel	68,00 ^b	0,782	
	Vlaanderen	57,02 ^c	0,738	
	Totaal	63,04	0,386	

Marokkanen	Antwerpen	69,42 ^a	0,738	0,255 (0,000)
	Gent	71,68 ^a	0,867	
	Brussel	75,27 ^b	0,800	
	Vlaanderen	55,06 ^c	0,815	
	Totaal	66,72	0,419	
Turken	Antwerpen	69,63 ^a	0,699	0,269 (0,000)
	Gent	74,03 ^b	0,839	
	Brussel	74,63 ^b	0,757	
	Vlaanderen	55,15 ^c	0,806	
	Totaal	67,11	0,407	
Italianen	Antwerpen	70,20 ^a	0,652	0,158 (0,000)
	Gent	77,37 ^b	0,728	
	Brussel	75,47 ^b	0,721	
	Vlaanderen	66,54 ^c	0,706	
	Totaal	71,54	0,358	
Polen	Antwerpen	63,93 ^a	0,716	0,144 (0,000)
	Gent	69,08 ^b	0,826	
	Brussel	66,60 ^c	0,817	
	Vlaanderen	57,91 ^d	0,730	
	Totaal	63,63	0,389	
Joden	Antwerpen	55,31 ^a	0,775	0,156 (0,000)
	Gent	63,92 ^b	0,959	
	Brussel	64,58 ^b	0,869	
	Vlaanderen	53,58 ^a	0,755	
	Totaal	58,37	0,419	
Moslims	Antwerpen	74,29 ^a	0,696	0,295 (0,000)
	Gent	76,52 ^b	0,814	
	Brussel	79,79 ^c	0,720	
	Vlaanderen	57,75 ^d	0,803	
	Totaal	70,85	0,403	
Katholieken	Antwerpen	72,46 ^a	0,614	0,122 (0,000)
	Gent	78,38 ^b	0,709	
	Brussel	77,14 ^b	0,687	
	Vlaanderen	70,79 ^a	0,672	
	Totaal	74,06	0,340	
Niet-gelovigen	Antwerpen	71,37 ^a	0,672	0,116 (0,000)
	Gent	80,25 ^b	0,729	
	Brussel	75,66 ^c	0,745	
	Vlaanderen	74,42 ^c	0,660	
	Totaal	74,88	0,354	

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).
Antwoordcategorieën: (1) Niet toelaten tot mijn land, (2) Toelaten als bezoeker van mijn land, (3) Toelaten als burger van mijn land, (4) Er mee samenwerken, (5) Er vrienden mee worden, (6) Een vaste relatie hebben.

6.5 HOMOFOBIE

Om de attitude van jongeren ten aanzien van homoseksualiteit te vatten, werd gebruik gemaakt van een schaal die afgeleid is uit 'Attitudes towards Lesbians' schaal en de 'Attitudes towards

Gay Men' schaal (Herek, 1987). De gebruikte schaal vestigt zowel de aandacht op erg expliciete vormen van homofobie, alsook de meer verholde en minder manifeste vormen. De stellingen werden gemeten met een 5-punten schaal die gaat van 'helemaal niet akkoord' tot 'helemaal akkoord'. Vervolgens werd een 100-punten schaal gemaakt in dezelfde richting. De schaal gaat dus van zwakke homofobie tot sterke homofobie.

Over het algemeen staan jongeren tolerant ten opzichte van homoseksuelen en lesbiennes (21,92). Er doen zich echter wel een aantal verschillen voor tussen de regio's. Jongeren uit Antwerpen (gemiddelde= 26,35) scoren gemiddeld hoger op de homofobieschaal in vergelijking met jongeren uit Brussel (gemiddelde= 24,63), maar onderscheiden zich nog sterker van jongeren uit Gent (gemiddelde= 18,40) en Vlaanderen (gemiddelde= 17,81).

Homofobie (0-100)			
	Gem.	S.E.	Eta (p-waarde) Regio's
Antwerpen	26,35 ^a	0,618	0,166 (0,000)
Gent	18,40 ^b	0,677	
Brussel	24,63 ^c	0,651	
Vlaanderen	17,81 ^b	0,494	
Totaal	21,92	0,306	

Gemiddeldes met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).

Items: (1) Agressie tegen homo's is aanvaardbaar, (2) Het homohuwelijk moet worden afgeschaft, (3) Ik wil geen homoseksuele leraar/lerares, (4) Kinderen moeten op school leren respect te hebben voor mensen die homoseksueel of lesbisch zijn (omgekeerd), (5) Homoseksuele mannen en lesbische vrouwen moeten hun leven kunnen leiden zoals zij dat willen (omgekeerd), (6) Als ik ontdek dat een vriend(in) van me homo of lesbisch is, loop ik liever niet met hem of haar over straat.

Antwoordcategorieën: (1) Helemaal niet akkoord, (2) Niet akkoord, (3) Tussen beide, (4) Akkoord, (5) Helemaal akkoord.

6.6 AUTORITARISME EN SOCIALE DOMINANTIE ORIËNTATIE

Autoritarisme werd gemeten aan de hand van een selectie van drie items uit de F-schaal die door Adorno werd ontwikkeld en die vaak wordt gebruikt in sociologisch onderzoek (bv. Achterberg & Houtman, 2009; Roggemans et al., 2015). Een autoritaire houding bestaat uit drie componenten: (1) een sterke gehechtheid aan tradities en weerstand tegen verandering (een verkrampd conservatisme), (2) de geneigdheid om zich volgbaar en kritiekloos te conformeren aan gezag (ook het opkijken en verheerlijken van een leider) en (3) een agressieve houding tegenover afwijkend gedrag (Altemeyer, 1996). De stellingen werden gemeten met een 5-punten schaal die gaat van 'helemaal niet akkoord' tot 'helemaal akkoord'. Vervolgens werd een 100-punten schaal gemaakt in dezelfde richting. De schaal gaat van een lage tot een hoge mate van autoritarisme.

Gemiddeld genomen ligt de mate van autoritarisme bij jongeren tussen beiden (gemiddelde= 54,62). Er worden significante, doch kleine verschillen gevonden tussen enerzijds Antwerpen (gemiddelde= 55,39) en Brussel (gemiddelde= 55,52) en anderzijds Gent (gemiddelde= 53,35) en Vlaanderen (gemiddelde= 54,06), waarbij er in de eerstgenoemde steden een hogere mate van autoritarisme wordt vastgesteld.

Autoritarisme (0-100)			
	Gem.	S.E.	Eta (p-waarde) Regio's
Antwerpen	55,39 ^a	0,474	0,046 (0,009)
Gent	53,35 ^b	0,579	
Brussel	55,52 ^a	0,553	
Vlaanderen	54,06 ^b	0,449	
Totaal	54,62	0,253	

Gemiddeldes met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).

Items: (1) De regels in de samenleving moeten worden afgedwongen zonder medelijden, (2) We hebben nood aan sterke leiders die ervoor zorgen dat we in een veilige samenleving kunnen leven, (3) Gehoorzaamheid en discipline zijn noodzakelijk om succesvol te zijn in het leven.

Antwoordcategorieën: (1) Helemaal niet akkoord, (2) Niet akkoord, (3) Tussen beide, (4) Akkoord, (5) Helemaal akkoord.

Vervolgens werd eveneens gepeild naar de mate waarin jongeren zich oriënteren naar sociale dominantie. Dit werd gemeten via een verkorte versie van de Nederlandstalige vertaling van de sociale dominantie oriëntatie (Van Hiel & Duriez, 2002). Deze schaal meet in welke mate iemand verkiest sociale groepen op hiërarchische wijze dan wel egalitaire wijze te klasseren. De stellingen werden gemeten met een 5-punten schaal die gaat van 'helemaal niet akkoord' tot 'helemaal akkoord'. Vervolgens werd een 100-punten schaal gemaakt in dezelfde richting. De schaal gaat van een lage tot een hoge mate van sociale dominantie.

De mate van sociale dominantie is relatief laag bij jongeren (gemiddelde= 44,35), maar dit gemiddelde ligt wel hoger in Vlaanderen (gemiddelde= 47,33) in vergelijking met Antwerpen (gemiddelde= 43,78), Gent (gemiddelde= 43,11) en Brussel (gemiddelde= 41,95).

Sociale dominantie oriëntatie (0-100)			
	Gem.	S.E.	Eta (p-waarde) Regio's
Antwerpen	43,78 ^a	0,543	0,096 (0,000)
Gent	43,11 ^{a,b}	0,700	
Brussel	41,95 ^b	0,638	
Vlaanderen	47,33 ^c	0,519	
Totaal	44,35	0,295	

Gemiddeldes met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).

Items: (1) Sommige sociale groepen zijn eenvoudigweg niet de gelijke van andere groepen, (2) Als sommige groepen van mensen op hun plaats zouden blijven, zouden er minder problemen zijn, (3) Het is waarschijnlijk goed dat sommige groepen aan de top staan terwijl er andere aan de grond zitten.

Antwoordcategorieën: (1) Helemaal niet akkoord, (2) Niet akkoord, (3) Tussen beide, (4) Akkoord, (5) Helemaal akkoord.

6.7 INTERETNISCH CONTACT

Er werd jongeren gevraagd naar hun sociale contacten met mensen van een andere afkomst dan zichzelf. Over het algemeen ligt het aantal jongeren die weinig of helemaal geen contacten hebben ($n = 303$) of ze slechts af en toe tegenkomen ($n = 299$) laag. De meerderheid van de jongeren heeft vriendschappelijke contacten met hen ($n = 3772$). Er doen zich echter belangrijke verschillen voor tussen de regio's. Aan het ene uiterste ligt het percentage jongeren die weinig of helemaal geen contacten heeft het hoogst in Vlaanderen (9,0%) vergeleken met Brussel (4,5%), Antwerpen (4,3%) en Gent (2,6%). Aan het andere uiterste blijkt ook dat jongeren uit Vlaanderen (54,4%) in vergelijking met jongeren in Antwerpen (74,1%), Gent (74,0%) en Brussel

(73,1%) beduidend minder vriendschappelijke contacten hebben met mensen met een andere afkomst.

Heb jij contact met mensen die een andere afkomst hebben dan jezelf?										
	Weinig of helemaal geen contacten		Ik kom ze tegen in de buurt of op school, maar ken ze niet echt en spreek hen nooit aan		Oppervlakkige contacten		Praktische contacten		Vriendschappelijke contacten	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	70	4,3 ^a	40	2,5 ^a	181	11,1 ^a	132	8,1 ^a	1209	74,1 ^a
Gent	27	2,6 ^a	48	4,6 ^b	108	10,4 ^a	88	8,4 ^a	771	74,0 ^a
Brussel	54	4,5 ^a	50	4,2 ^{a,b}	126	10,6 ^a	89	7,5 ^a	868	73,1 ^a
Vlaanderen	152	9,0 ^b	161	9,5 ^c	355	20,9 ^b	105	6,2 ^a	924	54,4 ^b
Totaal	303		299		770		414		3772	

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

6.8 DISCRIMINATIE

Aan jongeren werd gevraagd of ze zich het voorbije jaar gediscrimineerd of slecht behandeld hebben gevoeld waarop ze konden antwoorden met 'ja' of 'nee'. Over het algemeen geven jongeren vaker aan dat ze zich niet gediscrimineerd of slecht behandeld hebben gevoeld ($n = 4430$) dan wel ($n = 1082$). Het percentage jongeren dat zich wel gediscrimineerd heeft gevoeld ligt in Antwerpen (26,1%) beduidend hoger in vergelijking met Brussel (18,8%), Gent (17,2%) en Vlaanderen (15,4%).

Heb je je het voorbije jaar gediscrimineerd of slecht behandeld gevoeld?				
	Ja		Nee	
	N	%	N	%
Antwerpen	423	26,1 ^a	1196	73,9 ^a
Gent	179	17,2 ^b	859	82,8 ^b
Brussel	221	18,8 ^b	957	81,2 ^b
Vlaanderen	259	15,4 ^b	1418	84,6 ^b
Totaal	1082		4430	

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

Vervolgens werd aan de respondenten die aangaven zich het voorbije jaar gediscrimineerd te hebben gevoeld, gevraagd op basis van welke grond dit was. Het grootste aandeel jongeren geeft aan dat de discriminerende ervaring op basis van afkomst ($n = 483$) gebeurde, gevolgd door geloof ($n = 272$) en huidskleur ($n = 240$). Taal ($n = 171$), geslacht ($n = 154$) en seksuele voorkeur ($n = 68$) worden minder frequent aangegeven als discriminatiegrond. In Vlaanderen (30,7%) ligt het percentage jongeren dat aangeeft zich gediscrimineerd te hebben gevoeld op basis van hun afkomst significant lager dan in Brussel (46,0%), Gent (48,6%) en Antwerpen (54,0%). De ervaren discriminatie op basis van geloof werd eveneens significant minder gerapporteerd door jongeren uit Vlaanderen (16,3%) en Gent (20,0%) in vergelijking met Antwerpen (29,9%) en

voornamelijk Brussel (34,1%). De verschillen in ervaren discriminatie op basis van huidskleur zijn niet significant, hoewel een aanzienlijk percentage van de respondenten aangeeft dat ze zich hierdoor reeds gediscrimineerd hebben gevoeld. In vergelijking met Gent (20,0%) rapporteerden in Antwerpen (10,9%) significant minder jongeren discriminatie ervaren te hebben op basis van geslacht. In Antwerpen (4,3%) rapporteert men minder vaak dan in Vlaanderen (9,8%) discriminatie ervaren te hebben op basis van seksuele voorkeur. Tot slot zijn er geen significante verschillen tussen de bestudeerde regio's op het vlak van discriminatie omwille van de taal die men spreekt.

Ja, op basis van:			
		N	%
Afkomst	Antwerpen	224	54,0 ^a
	Gent	85	48,6 ^a
	Brussel	99	46,0 ^a
	Vlaanderen	75	30,7 ^b
	Totaal	483	
Geloof	Antwerpen	124	29,9 ^{a,b}
	Gent	35	20,0 ^{a,c}
	Brussel	73	34,1 ^b
	Vlaanderen	40	16,3 ^c
	Totaal	272	
Geslacht	Antwerpen	45	10,9 ^a
	Gent	35	20,0 ^b
	Brussel	32	15,0 ^{a,b}
	Vlaanderen	42	17,1 ^{a,b}
	Totaal	154	
Huidskleur	Antwerpen	95	22,9 ^a
	Gent	48	27,3 ^a
	Brussel	51	23,8 ^a
	Vlaanderen	46	18,9 ^a
	Totaal	240	
Seksuele voorkeur	Antwerpen	18	4,3 ^a
	Gent	11	6,3 ^{a,b}
	Brussel	15	7,0 ^{a,b}
	Vlaanderen	24	9,8 ^b
	Totaal	68	
Taal	Antwerpen	65	15,7 ^a
	Gent	27	15,3 ^a
	Brussel	41	19,2 ^a
	Vlaanderen	38	15,5 ^a
	Totaal	171	

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met bonferroni correctie).

6.9 GENDER EN SEKSISME

Om na te gaan hoe vrouwelijk of mannelijk jongeren zichzelf percipiëren werd hen gevraagd om zichzelf een score te geven op een schaal van 0 (zeer mannelijk) tot 10 (zeer vrouwelijk). In het

algemeen voelen jongens en meisjes zich respectievelijk zeer mannelijk en zeer vrouwelijk en er zijn geen opvallende verschillen tussen de verschillende regio's.

Ik zie mezelf als... (0: Zeer mannelijk; 10: zeer vrouwelijk)				Eta (p-waarde) Regio's
		Gem.	S.E.	
Antwerpen	♂	1,17 ^a	0,080	♂: 0,056 (0,042) ♀: 0,025 (0,634)
	♀	8,59 ¹	0,057	
Gent	♂	1,18 ^{a,b}	0,091	
	♀	8,57 ¹	0,061	
Brussel	♂	1,30 ^b	0,101	
	♀	8,62 ¹	0,064	
Vlaanderen	♂	0,99 ^{a,b}	0,057	
	♀	8,52 ¹	0,052	
Totaal	♂	1,14	0,040	
	♀	8,57	0,029	

Gemiddeldes met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test). Binnen de groep van jongens wordt gebruik gemaakt van letters, binnen de groep van meisjes cijfers.

Antwoordcategorieën: (0) Zeer mannelijk, (10) Zeer vrouwelijk.

Om seksistische attitudes te meten werd gebruik gemaakt van de 'Ambivalent Sexism Inventory' die voor het eerst geformuleerd werd door Glick en Fiske (1996). Deze meetwijze en theorie zijn uitzonderlijk omdat voor het eerst seksisme niet louter wordt beschreven als een antipathie (zoals bijvoorbeeld bij de 'Attitudes Toward Women Scale'), maar als een fenomeen met twee componenten. Seksisme kan openlijk (negatief) getoond worden, maar ook op een meer subtiele wijze. Glick en Fiske maken dus een onderscheid tussen de openlijke component die alom herkend wordt – 'Hostile Sexism' – en een verdoken component die vaak over het hoofd wordt gezien – 'Benevolent Sexism'. Men kan ook de invloed nagaan van seksistische attitudes t.a.v. mannen (Glick & Fiske, 1999). Net zoals bij de ASI is er een ambivalentie: enerzijds is er een afkeer van mannen vanwege hun dominantie, en anderzijds is er een rechtvaardiging van deze dominantie. Dit wordt weerspiegeld door de twee componenten 'Hostility toward Men' en 'Benevolence toward Men'. Vrouwen kunnen de macht van mannen verachten, maar vanwege hun afhankelijkheid van mannen zullen ze ook gemotiveerd zijn om hen te flatteren. De stellingen werden gemeten met een 5-punten schaal die gaat van 'helemaal niet akkoord' tot 'helemaal akkoord'. Vervolgens werd een 100-punten schaal gemaakt in dezelfde richting. De schaal gaat van een lage tot een hoge mate van seksisme.

Over het algemeen liggen de scores op de schalen voor seksisme rond het gemiddelde. Voor subtiel seksisme ten aanzien van mannen (gemiddelde= 51,82) ligt het gemiddelde het hoogst, terwijl voor het openlijk seksisme ten aanzien van mannen (gemiddelde= 46,46) de laagste score wordt vastgesteld. Hoewel de gemiddelde scores op de schalen voor seksisme significant verschillen tussen de verschillende regio's, zijn de verschillen over het algemeen niet sterk. Jongeren in Brussel (gemiddelde= 52,01) en Antwerpen (gemiddelde= 51,89) scoren iets hoger dan jongeren uit Vlaanderen (gemiddelde= 49,94) en Gent (gemiddelde= 47,42) op het subtiele

seksisme ten aanzien van vrouwen. Het gaat om een klein, maar significant verschil. Jongeren uit Antwerpen (gemiddelde= 50,56) scoren wat hoger dan jongeren uit Vlaanderen (gemiddelde= 49,17), Brussel (gemiddelde= 48,02) en Gent (gemiddelde= 47,92) op de maat die peilt naar openlijk seksisme ten aanzien van vrouwen. Voor subtiel seksisme ten aanzien van mannen slechts kleine verschillen gevonden worden tussen de verschillende regio's, maar opnieuw is de score het laagst voor jongeren uit Gent (gemiddelde= 50,19). Ook voor het openlijk seksisme ten aanzien van mannen scoren jongeren uit Gent (gemiddelde= 44,60) in vergelijking met jongeren uit Vlaanderen (gemiddelde= 46,02), Antwerpen (gemiddelde= 47,24) en Brussel (gemiddelde= 47,65) wat lager.

Subtiel en openlijk seksisme ten aanzien van vrouwen en mannen (0-100)				
		Gem.	S.E.	Eta (p-waarde) Regio's
Subtiel seksisme ten aanzien van vrouwen	Antwerpen	51,89 ^a	0,486	0,089 (0,000)
	Gent	47,42 ^b	0,621	
	Brussel	52,01 ^a	0,584	
	Vlaanderen	49,94 ^c	0,433	
	Totaal	50,49	0,260	
Openlijk seksisme ten aanzien van vrouwen	Antwerpen	50,56 ^a	0,487	0,054 (0,001)
	Gent	47,92 ^{b,d}	0,656	
	Brussel	48,02 ^{b,c}	0,581	
	Vlaanderen	49,17 ^{c,d}	0,458	
	Totaal	49,10	0,266	
Subtiel seksisme ten aanzien van mannen	Antwerpen	52,48 ^{a,b}	0,514	0,040 (0,034)
	Gent	50,19 ^d	0,660	
	Brussel	52,15 ^{a,c}	0,598	
	Vlaanderen	51,94 ^{b,c}	0,473	
	Totaal	51,82	0,274	
Openlijk seksisme ten aanzien van mannen	Antwerpen	47,24 ^{a,b}	0,452	0,059 (0,000)
	Gent	44,60 ^c	0,595	
	Brussel	47,65 ^a	0,562	
	Vlaanderen	46,02 ^{b,c}	0,445	
	Totaal	46,46	0,251	

Gemiddeldes met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).

Items: Subtiel seksisme ten aanzien van vrouwen: (1) Elke man heeft een vrouw nodig die hij aanbidt, (2) Een vrouw moet door haar man bewonderd worden, (3) In vergelijking met mannen zijn vrouwen eerlijker, (4) Veel vrouwen hebben een zekere echtheid en puurheid die weinig mannen bezitten. Openlijk seksisme ten aanzien van vrouwen: (1) Vrouwen zeggen dat ze 'gelijkheid' willen, maar ze willen eigenlijk allerlei voordelen, (2) De meeste vrouwen waarderen niet ten volle wat mannen allemaal voor hen doen, (3) Als een vrouw een man heeft die haar lief heeft, tracht ze hem te controleren, (4) Vrouwen voelen zich te gemakkelijk beledigd. Subtiel seksisme ten aanzien van mannen: (1) Een vrouw heeft een man nodig die ze aanbidt, (2) Een vrouw heeft nood aan een man die haar koestert en bewondert, (3) Een vrouw moet voor haar man zorgen, zelfs indien beide partners werken, (4) Vergeleken met vrouwen zijn mannen minder snel hulpeloos in noodsituaties. Openlijk seksisme ten aanzien van mannen: (1) De meeste mannen zeggen voor gelijkheid tussen man en vrouw te zijn, maar menen het niet, (2) In een gesprek met vrouwen trachten mannen vaak te domineren, (3) Mannen zullen altijd vechten om meer controle en macht in de samenleving te hebben dan vrouwen, (4) Als mannen vrouwen proberen te 'helpen', willen ze vaak gewoon aantonen dat ze beter zijn dan vrouw.

Antwoordcategorieën: (1) Helemaal niet akkoord, (2) Niet akkoord, (3) Tussen beide, (4) Akkoord, (5) Helemaal akkoord.

7 Daderschap en slachtofferschap

7.1 DADERSCHAP

Om daderschap te bevragen werden verschillende vormen van delinquent gedrag gekozen, waarbij respondenten aangaven hoeveel ze dit gedrag in de voorbije twaalf maanden hebben gesteld. De items zijn gebaseerd op gelijkaardige items uit de WODC-monitor zelfgerapporteerde jeugdcriminaliteit – Meting 2005 (van der Laan & Blom, 2006). Twee items die peilen naar daderschap van online criminaliteit werden toegevoegd; deze waren gebaseerd op de WODC-monitor zelfgerapporteerde jeugdcriminaliteit – Meting 2015 (van der Laan & Goudriaan, 2016).

Voor daderschap doen zich geen grote verschillen tussen de verschillende grootsteden of de Vlaamse vergelijkingsgroep voor. Vandalisme blijkt het meest voorkomend delict te zijn in alle regio's, gevolgd door gauwdiefstal en online bedreiging. Offline bedreiging, geweld en de ongewenste verspreiding van seksueel getinte foto's of filmpjes wordt minder gerapporteerd. Daderschap van vandalisme wordt iets minder vaak gerapporteerd door jongeren die schoollopen in Brussel en iets vaker door jongeren in de Vlaamse controlesteekproef. Offline bedreiging werd iets minder vaak gerapporteerd door Gentse scholieren, terwijl sexting iets vaker werd gerapporteerd in de Vlaamse controlesteekproef vergeleken met de grootsteden.

Daderschap prevalentie (één of meerdere keren in de voorbije twaalf maanden)												
	Vandalisme		Gauwdiefstal		Offline bedreiging		Online bedreiging		Geweld		Sexting	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	361	21,9 ^{a,b}	205	12,4 ^a	147	8,9 ^a	240	14,5 ^a	155	9,4 ^a	124	7,5 ^a
Gent	252	24,0 ^{a,b}	141	13,4 ^a	44	4,2 ^b	130	12,4 ^a	78	7,4 ^a	59	5,6 ^a
Brussel	243	20,3 ^b	151	12,6 ^a	101	8,4 ^a	146	12,2 ^a	123	10,2 ^a	69	5,8 ^a
Vlaanderen	432	25,7 ^a	193	11,5 ^a	122	7,3 ^a	223	13,3 ^a	129	7,7 ^a	180	10,7 ^b
Totaal	1288	23,1	690	12,4	414	7,4	739	13,2	485	8,7	432	7,7

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

7.2 SLACHTOFFERSCHAP

Om slachtofferschap te bevragen werden grotendeels dezelfde vormen van delinquentie bevraagd als bij daderschap. Ook hier werd aan de respondenten gevraagd aan te geven hoe vaak zij in de afgelopen twaalf maanden slachtoffer werden van deze gedragingen.

Jongeren rapporteren over de verschillende regio's heen het vaakst slachtofferschap van gauwdiefstal, gevolgd door offline bedreiging. Slachtofferschap van vandalisme en online bedreiging komen iets minder vaak voor. Tot slot blijkt slachtofferschap van geweld en de ongewenste online verspreiding van seksueel getinte foto's of filmpjes het minst gerapporteerd te worden.

Voor vandalisme en geweld werden geen verschillen in slachtofferschap gevonden tussen de regio's. Slachtofferschap van diefstal werd iets vaker gerapporteerd door jongeren die schoollopen in Brussel en iets minder vaak door jongeren die schoollopen in Vlaanderen, vergeleken met elkaar. Slachtofferschap van offline bedreiging werd in oplopende volgorde gerapporteerd door jongeren in Vlaamse, Gentse, Brusselse en Antwerpse scholen; echter verschillen deze steden niet altijd significant van elkaar. Zo ligt het slachtofferschap van offline bedreiging bv. bij jongeren die schoollopen in Vlaanderen wel significant lager dan in de grootstedelijke regio's, maar verschilt Gent enkel significant van Antwerpen. In vergelijking met de Vlaamse controlesteekproef, werd slachtofferschap van online bedreiging iets minder vaak gerapporteerd bij jongeren die schoollopen in Brussel. Tot slot werd gevonden dat slachtofferschap van sexting iets minder vaak door jongeren die schoollopen in Gent wordt gerapporteerd, iets vaker door jongeren die schoollopen in Antwerpen, met Brussel en de

Vlaamse controlesteekproef daar tussen (die niet significant verschilden van Gent of Antwerpen).

Slachtofferschap prevalentie (één of meerdere keren in de voorbije twaalf maanden)												
	Vandalisme		Gauwdiefstal		Offline bedreiging		Online bedreiging		Geweld		Sexting	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	273	16,3 ^a	446	26,4 ^{a,b}	433	26,3 ^a	327	19,8 ^a	176	10,4 ^a	69	4,1 ^a
Gent	166	15,6 ^a	294	27,7 ^{a,b}	228	21,7 ^{b,c}	170	16,3 ^{a,b}	83	7,8 ^a	21	2,0 ^b
Brussel	156	12,8 ^a	366	29,7 ^a	285	23,8 ^{a,b}	156	13,0 ^b	119	9,7 ^a	38	3,1 ^{a,b}
Vlaanderen	266	15,5 ^a	408	23,8 ^b	319	18,9 ^c	308	18,3 ^a	156	9,1 ^a	52	3,0 ^{a,b}
Totaal	861	15,2	1514	26,6	1265	22,6	961	17,2	534	9,4	180	3,2

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

Slachtofferschap van pesten werd op dezelfde manier bevraagd als slachtofferschap van delinquent gedrag. Er werd zowel naar de klassieke, offline variant gepeild, als naar cyberpesten.

Over alle regio's heen kwam offline pesten (met prevalenties tussen 6,6 en 14,5) meer voor dan online pesten (prevalenties tussen 5,8 en 8,4). Jongeren in Gentse scholen rapporteerden het minst offline gepest te worden, gevolgd door Brussel, en daarna door Antwerpen en de Vlaamse controlesteekproef. Voor slachtofferschap van online pesten werd enkel een significant verschil gevonden tussen jongeren die schoollopen in Antwerpen en Brussel, waarbij dit iets minder vaak werd gerapporteerd in Brussel dan in Antwerpen.

Slachtofferschap pesten prevalentie (één of meerdere keren de voorbije twaalf maanden)				
	Offline		Online	
	N	%	N	%
Antwerpen	233	13,8 ^a	142	8,4 ^a
Gent	71	6,6 ^b	62	5,8 ^{a,b}
Brussel	124	10,1 ^c	71	5,8 ^b
Vlaanderen	248	14,5 ^a	114	6,7 ^{a,b}
Totaal	676	11,9	389	6,8

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

8 Vrije tijd

8.1 GEORGANISEERDE VRIJE TIJD

De deelname van leerlingen aan georganiseerde vrije tijd werd bevraagd aan de hand van een lijst van dertien verschillende types verenigingen die hen voorgelegd werd. Hierbij konden respondenten aanduiden of ze nooit, vroeger of nu lid zijn of waren van elk van deze verenigingen. Leerlingen konden daarnaast ook een extra vereniging noteren die niet in de lijst

stond, waarbij studentenverenigingen, carnavalsverenigingen en de jongerenafdeling van een mutualiteit het vaakst vermeld werden.

In elk van de regio's blijken sportverenigingen veruit de populairste vrijetijdsvereniging te zijn. Overheen de regio's geeft ongeveer 41% van de jongeren aan lid te zijn van een sportvereniging. Nog eens 43% was vroeger lid van een sportvereniging. Als we de verschillende regio's naast elkaar leggen, valt het op dat jongeren uit Antwerpen minder actief participeren aan sportverenigingen dan jongeren uit Gent. Deze jongeren nemen op hun beurt minder deel dan jongeren uit Brussel. Jongeren uit de rest van Vlaanderen participeren het meest aan sportverenigingen.

		Sportverenigingen					
		Nooit deelnemer geweest		Vroeger deelnemer geweest		Nu deelnemer	
		N	%	N	%	N	%
Sportverenigingen, sportclubs...	Antwerpen	339	20,1 ^a	794	47,1 ^a	551	32,7 ^a
	Gent	158	14,8 ^b	479	44,8 ^{a,b}	432	40,4 ^c
	Brussel	178	14,4 ^b	521	42,2 ^b	536	43,4 ^{b,c}
	Vlaanderen	218	12,7 ^b	687	39,9 ^b	818	47,5 ^b
	Totaal	893	15,6	2481	43,4	2337	40,9

Percentages die eenzelfde superscript hebben verschillen niet significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).

Binnen de groep van jeugdverenigingen, zijn vooral jeugdbewegingen of jongerenbewegingen het meest populair bij jongeren. Overheen de regio's is ongeveer 16% lid van dergelijke verenigingen en iets minder dan een derde van de jongeren heeft vroeger ooit deelgenomen aan een jeugdbeweging. Jongeren uit Antwerpen en Brussel nemen minder deel aan jeugdbewegingen dan jongeren uit Gent en de rest van Vlaanderen. Een gelijkaardig patroon kan vastgesteld worden voor wat betreft deelname aan een speelplein of andere gemeentelijke jeugdwerkinitiatieven. Wat betreft de jeugdhuisen of jeugdclubs zijn er geen significante verschillen tussen de regio's op vlak van actieve deelname van jongeren. Ongeveer 7% van de jongeren geeft aan lid te zijn van een jeugdhuis. Het is wel opmerkelijk dat jongeren uit Antwerpen, Gent en Brussel een hogere uitval kennen, terwijl jongeren uit de rest van Vlaanderen minder vaak starten in een dergelijke vereniging. Tienerwerkingen, meisjeshuizen, jeugdwelzijnswerkingen of werkingen voor kansarme jeugd hebben meer deelnemers in Gent, Antwerpen en Brussel dan in de rest van Vlaanderen.

		Jeugdverenigingen					
		Nooit deelnemer geweest		Vroeger deelnemer geweest		Nu deelnemer	
		N	%	N	%	N	%
Jeugdbeweging of jongerenbeweging	Antwerpen	1045	62,8 ^a	410	24,6 ^a	209	12,6 ^a
	Gent	500	46,9 ^b	376	35,3 ^b	189	17,7 ^{b,c}
	Brussel	709	58,5 ^a	331	27,3 ^a	173	14,3 ^{a,b}
	Vlaanderen	796	46,3 ^b	601	35,0 ^b	321	18,7 ^c
	Totaal	3050	53,9	1718	30,4	892	15,8
Jeugdhuis of jeugdclub	Antwerpen	1305	78,9 ^a	239	14,5 ^{a,b}	109	6,6 ^a
	Gent	828	78,3 ^a	140	13,2 ^{a,c}	89	8,4 ^a
	Brussel	885	73,6 ^b	217	18,0 ^b	101	8,4 ^a
	Vlaanderen	1428	83,1 ^c	172	10,0 ^c	118	6,9 ^a
	Totaal	4446	79,0	768	13,6	417	7,4
Speelplein, grabbelpas/Swappas, Roefel... of andere gemeentelijke jeugdwerkinitiatieven	Antwerpen	1076	65,0 ^a	493	29,8 ^a	87	5,3 ^a
	Gent	661	62,3 ^a	335	31,6 ^a	65	6,1 ^{a,b}
	Brussel	751	62,1 ^a	400	33,1 ^a	58	4,8 ^a
	Vlaanderen	891	52,0 ^b	686	40,0 ^b	138	8,0 ^b
	Totaal	3379	59,9	1914	33,9	348	6,2
Tienerwerking, meisjeshuis, jeugdwelzijnswerking of werking voor kansarme jeugd	Antwerpen	1479	88,8 ^a	130	7,8 ^a	57	3,4 ^a
	Gent	908	85,2 ^b	120	11,3 ^b	38	3,6 ^a
	Brussel	1063	88,1 ^{a,b}	102	8,5 ^{a,b}	42	3,5 ^a
	Vlaanderen	1605	93,6 ^c	79	4,6 ^c	30	1,8 ^b
	Totaal	5055	89,4	431	7,6	167	3,0

Percentages die eenzelfde superscript hebben verschillen niet significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).

Hobbyverenigingen bereiken zowel in de grootsteden als in de rest van Vlaanderen een gelijkaardig percentage jongeren (tussen de 7 à 8% van de jongeren). Ongeveer één op de 10 jongeren doet aan kunstbeoefening. Verenigingen voor kunstbeoefening blijken wel het minst populair in Antwerpen, gevolgd door Brussel en Gent en kennen de hoogste deelnamecijfers in de rest van Vlaanderen. Dit is voornamelijk te wijten aan het feit dat jongeren in Antwerpen minder lijken te starten in een dergelijke vereniging (68% van de jongeren geeft aan nooit deelnemer te zijn geweest).

Hobby- en cultuurverenigingen		Nooit deelnemer geweest		Vroeger deelnemer geweest		Nu deelnemer	
		N	%	N	%	N	%
Hobbyverenigingen (o.a. knutselclub, gamingclub, computerclub, schaakclub, quizen...)	Antwerpen	1289	77,2 ^a	267	16,0 ^a	114	6,8 ^a
	Gent	776	73,4 ^a	209	19,8 ^a	72	6,8 ^a
	Brussel	885	73,1 ^a	232	19,2 ^a	94	7,8 ^a
	Vlaanderen	1292	75,2 ^a	287	16,7 ^a	139	8,1 ^a
	Totaal	4242	75,0	995	17,6	419	7,4
Een vereniging voor kunstbeoefening (muziekschool, tekenacademie, beeldende kunst, toneel, dans, woordkunst... na de schooluren)	Antwerpen	1130	67,9 ^a	390	23,5 ^a	143	8,6 ^a
	Gent	588	55,7 ^c	334	31,6 ^c	134	12,7 ^b
	Brussel	727	59,9 ^{b,c}	349	28,8 ^{b,c}	137	11,3 ^{a,b}
	Vlaanderen	1056	61,5 ^b	433	25,2 ^{a,b}	227	13,2 ^b
	Totaal	3501	62,0	1506	26,7	641	11,3

Percentages die eenzelfde superscript hebben verschillen niet significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).

Overheen de regio's geeft 4% van de jongeren aan lid te zijn van verenigingen die anderen helpen. Deze verenigingen kennen de hoogste deelname in Brussel, op de voet gevolgd door Gent en Antwerpen (die niet significant verschillen van Brussel), en Vlaanderen als afsluiter. Het aantal actieve deelnemers ligt in Vlaanderen significant lager dan in Brussel. Wat betreft de deelname aan verenigingen of actiegroepen rond milieu, dierenrechten of duurzame voeding zijn er dan weer geen significante verschillen tussen de verschillende regio's qua actieve deelname van jongeren. Ongeveer 3% van de jongeren engageert zich in dergelijke verenigingen.

Mens- en milieuverenigingen		Nooit deelnemer geweest		Vroeger deelnemer geweest		Nu deelnemer	
		N	%	N	%	N	%
Vereniging die anderen helpt (o.a. Rode Kruis, Broederlijk Delen...)	Antwerpen	1471	88,4 ^a	129	7,8 ^a	64	3,8 ^{a,b}
	Gent	935	88,4 ^a	76	7,2 ^{a,c}	47	4,4 ^{a,b}
	Brussel	1007	82,7 ^b	147	12,1 ^b	63	5,2 ^b
	Vlaanderen	1585	92,9 ^c	88	5,1 ^c	49	2,8 ^a
	Totaal	4998	88,3	440	7,8	223	3,9
Verenigingen of actiegroepen rond milieu, dierenrechten of duurzame voeding (o.a. WWF, Greenpeace, Natuurpunt, EVA, Voedselteams...)	Antwerpen	1528	91,8 ^{a,b}	91	5,5 ^{a,b}	45	2,7 ^a
	Gent	943	89,6 ^b	72	6,8 ^{a,b}	38	3,6 ^a
	Brussel	1083	89,4 ^b	87	7,2 ^b	42	3,5 ^a
	Vlaanderen	1602	93,3 ^a	78	4,5 ^a	37	2,2 ^a
	Totaal	5156	91,3	328	5,8	162	2,9

Percentages die eenzelfde superscript hebben verschillen niet significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).

In de actieve deelname aan verschillende belangenverenigingen worden geen significante verschillen vastgesteld tussen de grootsteden onderling en de rest van Vlaanderen.

Belangenverenigingen		Nooit deelnemer geweest		Vroeger deelnemer geweest		Nu deelnemer	
		N	%	N	%	N	%
Leerlingenraad, scholierenparlement, studentenraad, schoolraad...	Antwerpen	1137	68,2 ^{a,b}	426	25,6 ^{a,b}	103	6,2 ^a
	Gent	700	66,2 ^b	289	27,3 ^b	68	6,4 ^a
	Brussel	855	70,8 ^{a,b}	255	21,1 ^c	97	8,0 ^a
	Vlaanderen	1241	72,3 ^a	373	21,7 ^{a,c}	102	5,9 ^a
	Totaal	3933	69,7	1343	23,8	370	6,6
Jeugdraad, (kinder)gemeenteraad, cultuurraad, sportraad...	Antwerpen	1521	91,4 ^a	113	6,8 ^a	31	1,9 ^a
	Gent	963	91,5 ^a	67	6,4 ^a	23	2,2 ^a
	Brussel	1091	90,5 ^a	88	7,3 ^a	27	2,2 ^a
	Vlaanderen	1550	90,3 ^a	124	7,2 ^a	43	2,5 ^a
	Totaal	5125	90,9	392	6,9	124	2,2

Percentages die eenzelfde superscript hebben verschillen niet significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).

Jongeren uit de grootsteden, Antwerpen, Brussel en Gent, nemen meer dan jongeren uit de rest van Vlaanderen deel aan jeugdverenigingen die zich richten op jongeren van buitenlandse herkomst en zelforganisaties van migranten. Dezelfde trend tekent zich af voor de deelname aan religieuze of levensbeschouwelijke verenigingen, hoewel Brussel (10,6% van de jongeren) hierin duidelijke koploper is, gevolgd door Antwerpen (9,1%) en vervolgens Gent (6,3%) tegenover 3,7% in de rest van Vlaanderen.

Andere verenigingen		Nooit deelnemer geweest		Vroeger deelnemer geweest		Nu deelnemer	
		N	%	N	%	N	%
Allochtone jeugdverenigingen, zelforganisaties van migranten (o.a. Turkse, Marokkaanse of Afrikaanse verenigingen...)	Antwerpen	1364	81,9 ^a	200	12,0 ^a	101	6,1 ^a
	Gent	912	86,0 ^b	103	9,7 ^a	46	4,3 ^a
	Brussel	1036	85,4 ^{a,b}	119	9,8 ^a	58	4,8 ^a
	Vlaanderen	1602	93,8 ^c	74	4,3 ^b	32	1,9 ^b
	Totaal	4914	87,0	496	8,8	237	4,2
Religieuze of levensbeschouwelijke verenigingen (o.a. Moskeevereniging, Humanistische Jongeren, Pluswerking, JoKri...)	Antwerpen	1167	70,0 ^a	349	20,9 ^a	152	9,1 ^{a,b}
	Gent	829	78,1 ^c	165	15,6 ^b	67	6,3 ^a
	Brussel	793	65,1 ^b	296	24,3 ^a	129	10,6 ^b
	Vlaanderen	1528	88,7 ^d	131	7,6 ^c	63	3,7 ^c
	Totaal	4317	76,2	941	16,6	411	7,2
Een vereniging of groepsgerichte vrijetijdswerking die niet in de lijst staat.	Antwerpen	1059	91,6 ^{a,b}	47	4,1 ^{a,b}	50	4,3 ^a
	Gent	704	93,9 ^a	23	3,1 ^a	23	3,1 ^a
	Brussel	764	89,9 ^b	50	5,9 ^b	36	4,2 ^a
	Vlaanderen	1062	91,9 ^{a,b}	33	2,9 ^a	61	5,3 ^a
	Totaal	3589	91,7	153	3,9	170	4,3

Percentages die eenzelfde superscript hebben verschillen niet significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test)

8.2 ONGEORGANISEERDE VRIJE TIJD

Om inzicht te krijgen in de ongeorganiseerde vrijetijdsbesteding van jongeren, werden vijftien vrijetijdsactiviteiten bevroegd. Respondenten konden antwoorden op een zespunten schaal hoe vaak ze deze activiteiten doen gaande van 'nooit' tot 'elke dag'. In onderstaande tabel werden de categorieën 'minder dan 1 keer per maand' en '1 keer per maand' en de categorieën '1 keer per week' en 'meer dan 1 keer per week' samengevoegd.

Ook hier blijkt sport opnieuw de meest uitgeoefende vrijetijdsactiviteit te zijn met overheen alle regio's meer dan 70% van de jongeren die minimaal 1 keer week sporten. Jongeren uit Gent en Vlaanderen sporten meer op regelmatige basis, gaande van 1 keer per week tot elke dag, dan jongeren uit Antwerpen en Brussel. Ook buitenspelen, wandelen of picknicken blijkt minder populair te zijn in Antwerpen. Wat het gaan kijken naar een sportwedstrijd betreft zijn er geen grote verschillen tussen de regio's.

Sport en spel									
		Nooit		1x per maand of minder		1x per week of meer		Elke dag	
		N	%	N	%	N	%	N	%
Sporten (ook fitness, powertraining, skaten...)	Antwerpen	220	13,8 ^a	285	17,9 ^a	825	51,8 ^a	263	16,5 ^a
	Gent	94	9,3 ^b	157	15,5 ^{a,b}	565	55,9 ^{a,b}	194	19,2 ^a
	Brussel	108	9,3 ^b	198	17,0 ^{a,b}	707	60,8 ^b	149	12,8 ^b
	Vlaanderen	164	9,9 ^b	228	13,8 ^b	980	59,4 ^b	279	16,9 ^a
	Totaal	586	10,8	868	16,0	3077	56,8	885	16,3
Buiten spelen, wandelen of picknicken (na de schooluren)	Antwerpen	212	13,1 ^a	573	35,5 ^a	740	45,8 ^a	91	5,6 ^a
	Gent	107	10,5 ^{a,b}	363	35,5 ^a	488	47,7 ^{a,b}	64	6,3 ^{a,b}
	Brussel	91	7,7 ^b	395	33,4 ^a	602	50,8 ^b	96	8,1 ^{a,b}
	Vlaanderen	162	9,7 ^b	543	32,4 ^a	828	49,3 ^{a,b}	145	8,6 ^b
	Totaal	572	10,4	1874	34,1	2658	48,3	396	7,2
Naar een sportwedstrijd gaan kijken	Antwerpen	755	47,2 ^a	529	33,0 ^a	290	18,1 ^a	27	1,7 ^a
	Gent	440	43,2 ^a	381	37,4 ^{a,b}	179	17,6 ^a	18	1,8 ^a
	Brussel	551	47,2 ^a	419	35,9 ^{a,b}	180	15,4 ^a	18	1,5 ^a
	Vlaanderen	718	43,3 ^a	630	38,0 ^b	294	17,7 ^a	16	1,0 ^a
	Totaal	2464	45,3	1959	36,0	943	17,3	79	1,5

Percentages die eenzelfde superscript hebben verschillen niet significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).

Iets meer dan de helft van de jongeren spreekt ook minimaal 1 keer per week af met zijn/haar vrienden of lief. Iets meer dan een derde van de jongeren ontmoet ook wekelijks vrienden in de publieke ruimte. Antwerpse, Gentse en Vlaamse jongeren gaan vaker langs bij vrienden of lief of doen meer dingen samen met vrienden of lief dan hun leeftijdsgenoten uit Brussel. In Gent ontmoeten jongeren hun vrienden frequenter op straat, op pleinen of in de stad dan in de andere regio's. In Vlaanderen is het aandeel jongeren dat nooit uitgaat of nooit op café gaat opvallend kleiner dan in de grootsteden. Een groter percentage jongeren uit Gent en de rest van Vlaanderen bezoekt muziekfestivals, hoewel de bezoekende jongeren uit Antwerpen en Brussel dit frequenter doen.

		Uitgaan							
		Nooit		1x per maand of minder		1x per week of meer		Elke dag	
		N	%	N	%	N	%	N	%
Langs gaan bij je vrienden of je lief of samen iets met je vrienden of lief doen	Antwerpen	124	7,7 ^{a,b}	570	35,4 ^a	820	51,0 ^a	95	5,9 ^a
	Gent	55	5,4 ^{a,c}	352	34,3 ^a	550	53,7 ^a	68	6,6 ^a
	Brussel	109	9,3 ^b	515	43,8 ^b	513	43,7 ^b	38	3,2 ^b
	Vlaanderen	88	5,3 ^c	605	36,4 ^a	873	52,5 ^a	96	5,8 ^a
	Totaal	376	6,9	2042	37,3	2756	50,4	297	5,4
Vrienden ontmoeten op straat, op pleinen, in de stad...	Antwerpen	259	16,3 ^a	640	39,9 ^a	604	37,7 ^a	100	6,2 ^a
	Gent	114	11,2 ^b	413	40,6 ^{a,b}	438	43,1 ^b	52	5,1 ^a
	Brussel	193	16,4 ^a	512	43,6 ^{a,b}	422	36,9 ^a	47	4,0 ^a
	Vlaanderen	241	14,6 ^{a,b}	736	44,6 ^b	601	36,4 ^a	74	4,5 ^a
	Totaal	807	14,8	2301	42,3	2065	37,9	273	5,0
Uitgaan (naar een fuif of feestje gaan, naar een discotheek, club of (mega)dancing gaan)	Antwerpen	659	41,0 ^a	672	41,8 ^a	254	15,8 ^a	21	1,3 ^a
	Gent	315	30,9 ^b	518	50,7 ^b	177	17,3 ^a	11	1,1 ^a
	Brussel	484	41,3 ^a	489	41,7 ^a	184	15,7 ^a	15	1,3 ^a
	Vlaanderen	409	24,6 ^c	926	55,7 ^b	314	18,9 ^a	14	0,8 ^a
	Totaal	1867	34,2	2605	47,7	929	17,0	61	1,1
Op café gaan, naar een bar gaan	Antwerpen	819	51,0 ^a	570	35,5 ^a	206	12,8 ^a	11	0,7 ^a
	Gent	403	39,5 ^b	420	41,2 ^{b,c}	189	18,5 ^b	7	0,7 ^a
	Brussel	567	48,4 ^a	428	36,5 ^{a,b}	161	13,7 ^a	15	1,3 ^a
	Vlaanderen	613	36,9 ^b	701	42,2 ^c	329	19,8 ^b	17	1,0 ^a
	Totaal	2402	44,0	2119	38,8	885	16,2	50	0,9
Naar een muziekfestival of muziekconcert gaan (bv. Pukkelpop, Rock Werchter, Graspop, Dour)	Antwerpen	949	59,5 ^a	586	36,7 ^a	52	3,3 ^{a,b}	8	0,5 ^a
	Gent	491	48,5 ^b	497	49,1 ^b	20	2,0 ^{a,c}	5	0,5 ^a
	Brussel	690	59,1 ^a	416	35,6 ^a	54	4,6 ^b	8	0,7 ^a
	Vlaanderen	855	51,8 ^b	759	45,9 ^b	29	1,8 ^c	9	0,5 ^a
	Totaal	2985	55,0	2258	41,6	155	2,9	30	0,6

Percentages die eenzelfde superscript hebben verschillen niet significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).

In Gent doet het hoogste percentage jongeren wel eens een culturele uitstap en ook creatieve hobby's blijken het meest uitgeoefend te worden door de Gentse jongeren. Jongeren uit de rest van Vlaanderen lezen in hun vrije tijd minder vaak een boek of strip dan jongeren uit de steden. Jongeren uit Brussel engageren zich het meest om vrijwilligerswerk te doen.

Culturele activiteiten									
		Nooit		1x per maand of minder		1x per week of meer		Elke dag	
		N	%	N	%	N	%	N	%
Culturele uitstappen, cultuurbezoek (bv. naar toneel, theater, museum, boekvoordracht... gaan)	Antwerpen	917	57,1 ^a	627	39,0 ^a	54	3,4 ^a	8	0,5 ^a
	Gent	485	47,7 ^c	499	49,1 ^b	29	2,9 ^a	4	0,4 ^a
	Brussel	611	51,8 ^{b,c}	489	41,5 ^a	74	6,3 ^b	5	0,4 ^a
	Vlaanderen	936	56,5 ^{a,b}	690	41,6 ^a	23	1,4 ^c	8	0,5 ^a
	Totaal	2949	54,0	2305	42,2	180	3,3	25	0,5
Creatieve hobby's (muziekinstrument bespelen, muzieksamples maken, schilderen, fotografie, workshops en cursussen rond dans, muziek, kunst... volgen)	Antwerpen	806	50,2 ^a	383	23,9 ^a	313	19,5 ^a	102	6,4 ^a
	Gent	454	44,6 ^b	250	24,5 ^a	243	23,8 ^b	72	7,1 ^a
	Brussel	578	49,1 ^{a,b}	282	23,9 ^a	253	21,5 ^{a,b}	65	5,5 ^a
	Vlaanderen	836	50,4 ^a	390	23,5 ^a	335	20,2 ^{a,b}	98	5,9 ^a
	Totaal	2674	49,0	1305	23,9	1144	21,0	337	6,2
Een boek of strip lezen als ontspanning	Antwerpen	704	43,9 ^a	572	35,6 ^a	248	15,5 ^a	81	5,0 ^a
	Gent	393	38,6 ^b	402	39,5 ^{a,b}	163	16,0 ^a	59	5,8 ^a
	Brussel	418	35,5 ^b	479	40,7 ^b	216	18,4 ^a	63	5,4 ^a
	Vlaanderen	778	46,9 ^a	595	35,9 ^{a,b}	203	12,2 ^b	83	5,0 ^a
	Totaal	2293	42,0	2048	37,5	830	15,2	286	5,2
Vrijwilligerswerk doen (bv. klusjes voor bejaarde burens, initiatieven op school helpen organiseren, je inzetten voor goede doelen...)	Antwerpen	1072	66,1 ^a	410	25,3 ^a	129	8,0 ^{a,b}	10	0,6 ^a
	Gent	646	63,5 ^{a,c}	293	28,8 ^{a,b}	64	6,3 ^a	14	1,4 ^a
	Brussel	647	55,0 ^b	394	33,5 ^b	125	10,6 ^b	10	0,9 ^a
	Vlaanderen	999	59,9 ^{b,c}	533	32,0 ^b	126	7,6 ^a	10	0,6 ^a
	Totaal	3364	61,4	1630	29,7	444	8,1	44	0,8
Organisatie van een muziekfestival, cultureel evenement, fuif, buurtfeest	Antwerpen	747	46,6 ^a	687	42,9 ^a	149	9,3 ^a	19	1,2 ^a
	Gent	401	39,4 ^c	521	51,1 ^b	91	8,9 ^a	6	0,6 ^a
	Brussel	545	46,4 ^{a,b}	509	43,3 ^a	108	9,2 ^a	12	1,0 ^a
	Vlaanderen	689	41,5 ^{b,c}	804	48,4 ^b	152	9,2 ^a	15	0,9 ^a
	Totaal	2382	43,7	2521	46,2	500	9,2	52	1,0

Percentages die eenzelfde superscript hebben verschillen niet significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).

Jongeren uit alle regio's lijken ongeveer evenveel tijd door te brengen met hun gezin en familie.

		Familieactiviteiten							
		Nooit		1x per maand of minder		1x per week of meer		Elke dag	
		N	%	N	%	N	%	N	%
Samen met het gezin thuis vrijetijdsactiviteiten doen (spelletjes spelen, tv kijken, op het terras zitten, hobby's uitoefenen...)	Antwerpen	183	11,3 ^a	456	28,1 ^a	750	46,2 ^a	235	14,5 ^a
	Gent	107	10,5 ^{a,b}	306	30,0 ^a	465	45,6 ^a	141	13,8 ^a
	Brussel	107	9,0 ^{a,b}	318	26,9 ^a	578	48,9 ^a	180	15,2 ^a
	Vlaanderen	142	8,5 ^b	471	28,0 ^a	816	48,6 ^a	251	14,9 ^a
	Totaal	539	9,8	1551	28,2	2609	47,4	807	14,7
Samen met het gezin vrijetijdsactiviteiten doen buitenshuis (wandelen, naar de film, samen sporten, uit eten gaan, naar een pretpark...)	Antwerpen	202	12,5 ^a	878	54,2 ^a	503	31,0 ^{a,b}	37	2,3 ^a
	Gent	114	11,2 ^a	607	59,4 ^a	282	27,6 ^a	19	1,9 ^a
	Brussel	115	9,8 ^a	639	54,3 ^a	395	33,6 ^b	28	2,4 ^a
	Vlaanderen	172	10,3 ^a	977	58,3 ^a	504	30,1 ^{a,b}	24	1,4 ^a
	Totaal	603	11,0	3101	56,4	1684	30,6	108	2,0
Samen met familie iets doen (naar familiefeesten gaan, naar bruiloften van familie gaan, op bezoek gaan bij familieleden)	Antwerpen	113	7,0 ^a	1023	63,5 ^{a,b}	438	27,2 ^{a,b}	38	2,4 ^a
	Gent	78	7,7 ^a	693	68,1 ^{a,c}	238	23,4 ^{a,c}	9	0,9 ^b
	Brussel	76	6,4 ^a	708	59,9 ^b	367	31,0 ^b	31	2,6 ^a
	Vlaanderen	123	7,3 ^a	1156	68,9 ^c	375	22,3 ^c	24	1,4 ^{a,b}
	Totaal	390	7,1	3580	65,2	1418	25,8	102	1,9

Percentages die eenzelfde superscript hebben verschillen niet significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).

Jongeren uit de rest van Vlaanderen gaan minder frequent winkelen en shoppen dan jongeren uit de grootsteden. Wat betreft huishoudelijke taken of klusjes doen en met het uiterlijk bezig zijn kunnen geen verschillen opgemerkt worden tussen de verschillende regio's. Ongeveer drie kwart van de jongeren is minstens 1 keer per week met dergelijke activiteiten bezig.

		Andere activiteiten							
		Nooit		1x per maand of minder		1x per week of meer		Elke dag	
		N	%	N	%	N	%	N	%
Klusjes thuis/huishoudelijke taken (gras afmaaien, kuisen, opruimen, afwassen...)	Antwerpen	105	6,5 ^a	346	21,5 ^a	770	47,8 ^a	390	24,2 ^a
	Gent	51	5,0 ^a	266	26,0 ^b	482	47,2 ^a	223	21,8 ^a
	Brussel	55	4,7 ^a	240	20,5 ^a	589	50,3 ^a	288	24,6 ^a
	Vlaanderen	78	4,7 ^a	373	22,4 ^{a,b}	845	50,8 ^a	369	22,2 ^a
	Totaal	289	5,3	1225	22,4	2686	49,1	1270	23,2
Met mijn uiterlijk bezig zijn	Antwerpen	122	7,6 ^a	238	14,8 ^a	585	36,4 ^a	660	41,1 ^a
	Gent	58	5,7 ^a	137	13,5 ^a	397	39,1 ^a	423	41,7 ^a
	Brussel	72	6,2 ^a	182	15,8 ^a	454	39,3 ^a	446	38,6 ^a
	Vlaanderen	134	8,1 ^a	206	12,5 ^a	591	35,8 ^a	720	43,6 ^a
	Totaal	386	7,1	763	14,1	2027	37,4	2249	41,5
Winkelen/shoppen	Antwerpen	57	3,6 ^a	1028	64,0 ^a	486	30,3 ^a	34	2,1 ^{a,b}
	Gent	40	3,9 ^a	691	67,9 ^{a,b}	275	27,0 ^a	11	1,1 ^a
	Brussel	46	3,9 ^a	766	65,4 ^a	326	27,8 ^a	34	2,9 ^b
	Vlaanderen	85	5,1 ^a	1184	71,0 ^b	376	22,5 ^b	23	1,4 ^a
	Totaal	228	4,2	3669	67,2	1463	26,8	102	1,9

Percentages die eenzelfde superscript hebben verschillen niet significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).

8.3 BETEKENIS VRIJE TIJD

Om in kaart te brengen wat jongeren zelf zoeken in hun vrije tijd en welke betekenis ze toekennen aan vrijetijdsbesteding, werden twaalf items aan de respondenten voorgelegd. Deze items meten de psychologische en sociale redenen voor vrijetijdsbesteding, zoals iets bijleren, nieuwe mensen leren kennen of de gedachten even verzetten. Hierin konden vier clusters onderscheiden worden: de leefwereld verruimen, sociaal bezig zijn, uitdagingen aangaan en tot rust komen.

Over het algemeen vormen elk van deze aspecten voor jongeren een belangrijke motivatie voor vrije tijd. Het aangaan van uitdagingen scoort hierbij het hoogst, gevolgd door tot rust komen, sociaal bezig zijn en leefwereld verruimen. Als we de verschillende regio's met elkaar vergelijken stellen we vast dat jongeren uit Gent en de rest van Vlaanderen iets meer belang hechten aan uitdagingen aangaan. Voor wat betreft het tot rust komen, zijn jongeren uit Antwerpen net iets meer op zoek naar rust, gevolgd door jongeren uit Gent, jongeren uit Brussel en tot slot jongeren uit de rest van Vlaanderen. Sociaal bezig zijn, wordt iets minder aangehaald bij jongeren uit Antwerpen en Brussel, vergeleken met jongeren uit de rest van Vlaanderen en Gent. Het verruimen van de leefwereld wordt het meest belangrijk geacht door jongeren in Brussel, Antwerpen en Gent. Jongeren uit de rest van Vlaanderen blijken hier in mindere mate belang aan te hechten.

Betekenis vrije tijd (0-100)				
		Gem.	S.E.	Eta (p-waarde) Regio's
Leefwereld verruimen	Antwerpen	64,50 ^a	0,485	0,070 (0,000)
	Gent	64,64 ^a	0,556	
	Brussel	65,87 ^a	0,567	
	Vlaanderen	62,29 ^b	0,453	
	Totaal	64,15	0,256	
Sociaal bezig zijn	Antwerpen	67,24 ^a	0,467	0,057 (0,000)
	Gent	70,18 ^b	0,536	
	Brussel	67,84 ^a	0,575	
	Vlaanderen	68,96 ^b	0,437	
	Totaal	68,44	0,250	
Uitdagingen aangaan	Antwerpen	71,68 ^a	0,463	0,055 (0,000)
	Gent	73,97 ^b	0,544	
	Brussel	71,28 ^a	0,545	
	Vlaanderen	73,05 ^b	0,417	
	Totaal	72,44	0,245	
Tot rust komen	Antwerpen	71,57 ^a	0,474	0,047(0,007)
	Gent	71,53 ^{a,c}	0,538	
	Brussel	70,18 ^{b,c}	0,536	
	Vlaanderen	69,66 ^b	0,441	
	Totaal	70,68	0,247	

Gemiddeldes die verschillend superscript hebben verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).

Items: Leefwereld verruimen: (1) Iets bijleren, (2) Mezelf beter leren kennen, (3) Nieuwe dingen ontdekken. Sociaal zijn: (1) Mijn vrienden ontmoeten, (2) Nieuwe en verschillende mensen leren kennen, (3) Beter leren omgaan met anderen. Uitdagingen aangaan: (1) Beter worden in activiteiten, (2) Iets doen waarin ik echt goed ben, (3) Mijn grenzen verleggen. Tot rust komen: (1) In een rustige omgeving zijn, (2) Mij fysiek ontspannen, (3) Mijn gedachten verzetten.

Antwoordcategorieën: (1) Helemaal niet akkoord, (2) Niet akkoord, (3) Tussen beide, (4) Akkoord, (5) Helemaal akkoord.

9 Schoolbeleving

Schoolbeleving is sinds de eerste JOP-monitor 2005-2006 aanwezig als kernthema in de JOP-monitors. In JOP-schoolmonitor 2 (2018) werd een brede opvatting van schoolbeleving gehanteerd waarin verschillende deelaspecten van het naar school gaan vervat zijn. Deze deelaspecten zijn sociale aanvaarding (bv. 'ik maak veel plezier met mijn klasgenoten'), academisch zelfbeeld (bv. 'ik verwerk de leerstof meestal trager dan de anderen van mijn klas') interesse in de leerinhoud (bv. 'in de meeste van mijn vakken ben ik echt geïnteresseerd') en de relatie met leerkrachten (bv. 'ik ben tevreden over mijn contacten met de leerkrachten').

Over het algemeen kunnen we vaststellen dat jongeren in alle regio's een vrij positieve schoolbeleving rapporteren, zeker wat betreft sociale aanvaarding (met gemiddelde scores tussen 3,90 en 4,03 op 5). De interesse in de leerinhoud scoort van de vier genoemde deelaspecten het laagst bij de jongeren (tussen 3,03 en 3,26 op 5). Als we kijken naar de regionale verschillen voor deze vier deelaspecten van schoolbeleving, dan zijn deze over het algemeen zeer bescheiden. Gemiddeld ligt de sociale aanvaarding in Gent iets hoger dan in

Antwerpen, Gent en Vlaanderen; in Antwerpen ligt deze het laagst. Voor academisch zelfbeeld geldt dat die in Antwerpen en Brussel gemiddeld iets lager ligt dan in Vlaanderen en Gent, en in Gent weer iets hoger dan in Vlaanderen. De interesse in leerinhoud ligt gemiddeld genomen dan weer het laagst in Vlaanderen en het hoogst in Antwerpen, de scores voor Gent en Brussel liggen hier tussenin. Tot slot zien we dat de relatie met leerkrachten gemiddeld gezien het hoogst ligt in Gent en Brussel, al verschillen hierbij de scores tussen Brussel, Antwerpen en Vlaanderen op hun beurt niet significant van elkaar.

Schoolbeleving (1-5)				
		Gem.	S.E.	Eta (p-waarde) Regio's
Sociale aanvaarding	Antwerpen	3,90 ^a	0,018	0,063 (0,000)
	Gent	4,03 ^b	0,020	
	Brussel	3,94 ^{a,c}	0,021	
	Vlaanderen	3,98 ^c	0,017	
	Totaal	3,96	0,009	
Academisch zelfbeeld	Antwerpen	3,51 ^a	0,024	0,087 (0,008)
	Gent	3,70 ^b	0,028	
	Brussel	3,47 ^a	0,026	
	Vlaanderen	3,57 ^c	0,023	
	Totaal	3,57	0,013	
Interesse in leerinhoud	Antwerpen	3,26 ^a	0,026	0,088 (0,008)
	Gent	3,15 ^b	0,033	
	Brussel	3,07 ^{b,c}	0,031	
	Vlaanderen	3,03 ^c	0,026	
	Totaal	3,13	0,014	
Relatie met leerkrachten	Antwerpen	3,57 ^a	0,021	0,049 (0,002)
	Gent	3,66 ^b	0,024	
	Brussel	3,60 ^{a,b}	0,023	
	Vlaanderen	3,55 ^a	0,019	
	Totaal	3,58	0,011	

Gemiddeldes met een verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een LSD post-hoc test).

Items: Sociale aanvaarding: (1) Ik heb op school weinig vrienden, (2) Mijn klasgenoten gaan liever met andere klasgenoten om dan met mij, (3) Ik maak veel plezier met mijn klasgenoten, (4) Ik word gepest op school, (5) Ik voel mij vaak ongelukkig als ik op school ben. Academisch zelfbeeld: (1) De hoeveelheid te werken leerstof is te groot voor mij, (2) Ik vaak het gevoel dat ik het tot het uiterste moet gaan om mijn studie aan te kunnen, (3) Ik verwerk de leerstof meestal trager dan de anderen van mijn klas, (4) Ik ben één van de betere leerlingen van mijn klas. Interesse in leerinhoud: (1) In de meeste van mijn vakken ben ik echt geïnteresseerd. Relatie met leerkrachten: (1) De leerkrachten op school respecteren mij, (2) Ik ben tevreden over de contacten met mijn leerkrachten, (3) Ik kan openlijk mijn mening geven, ook als die verschilt van die van de leerkrachten.

Antwoordcategorieën: (1) Helemaal niet akkoord, (2) Niet akkoord, (3) Tussen beide, (4) Akkoord, (5) Helemaal akkoord.

10 Literatuur

- Achterberg, P., & Houtman, D. (2009). Ideologically illogical? Why do the lower-educated Dutch display so little value coherence? *Social Forces*, 87(3), 1649–1670.
- Adelman, H. S., Taylor, L., & Nelson, P. (1989). Minors' dissatisfaction with their life circumstances. *Child Psychiatry and Human Development*, 20, 135-147.
- Altemeyer, B. (1996). *The authoritarian specter*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Batson, D. C., & Schoenrade, P.A. (1991a). Measuring religion as a quest: 1) Validity concerns. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 30(4), 416-429.
- Bogardus, E. S. (1925). 'Measuring social distance'. *Journal of Applied Sociology*, 9, 299-308.
- Bourdieu, P. (1973). Cultural Reproduction and Social Reproduction. In P. Jarvis & C. Griffin (Eds.), *Adult and Continuing Education. Major Themes in Education* (pp. 173-184). London: Routledge.
- Bradt, L., Pleysier, S., Put, J., Siongers, J. & Spruyt, B. (Eds.) (2014). *Jongeren in cijfers en letters 3. Bevindingen uit de JOP-monitor 3 en de JOP-schoolmonitor 2013*. Leuven: Acco.
- Bradt, L., Pleysier, S., Put, J., Siongers, J. & Spruyt, B. (Eds.) (2019). *Jongeren in cijfers en letters 4. Bevindingen uit de JOP-monitor 4, de JOP-kindmonitor en de JOP-schoolmonitor 2*. Leuven: Acco.
- Cops, D., Pleysier, S., Put, J. & De Boeck, A. (Eds.) (2015). *Divers jong. Over diversiteit bij en tussen jongeren in Vlaanderen*. Leuven: Acco.
- Crook, C. J. (1997) *Cultural Practices and Socioeconomic Attainment: The Australian Experience*. Westport, CT: Greenwood Press
- Cummins, R. A., Eckersley, R., Pallant, J., Van Vugt, J. & Misajon, R. (2002). Developing a national index of subjective wellbeing: The Australian Unity Wellbeing Index. *Social Indicators Research*, 64, 159–190.
- Dalle, B. (2019). *Beleidsnota Jeugd 2019-2024*. Brussel, te consulteren via <https://www.vlaamsparlement.be/parlementaire-documenten/parlementaire-initiatieven/1342794>.
- De Graaf, N.D., de Graaf, P.M., & Kraaykamp, G. (2000). Parental Cultural Capital and Educational Attainment in the Netherlands: A Refinement of the Cultural Capital Perspective, *Sociology of Education*, 73, 92–111.
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The Satisfaction with Life Scale. *Journal of Personality Assessment*, 49, 71-77.

- Gadermann, A. M., Schonert-Reichl, K. A., & Zumbo, B. D. (2010). Investigating validity evidence of the Satisfaction with Life Scale adapted for Children. *Social Indicators Research*, 96, 229-247.
- Gatz, S. (2014). *Beleidsnota 2014-2019 Jeugd*. Brussel, te consulteren via <https://www.vlaanderen.be/publicaties/beleidsnota-2014-2019-jeugd>.
- Glick, P., & Fiske, S. T. (1996). The Ambivalent Sexism Inventory: Differentiating hostile and benevolent sexism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(3), 491-512.
- Glick, P., & Fiske, S. T. (1999). The Ambivalence Toward Men Inventory: Differentiating hostile and benevolent beliefs about men. *Psychology of Women Quarterly*, 23(3), 519-536.
- Group WHO QOL (1994). Development of the WHOQOL: Rationale and current status. *International Journal of Mental Health*, 23, 24-56.
- Haen Marshall, I., Enzmann, D., Hough, M., Killias, M., Kivivuori, J. & Steketee, M. (2013). *International Self-Report Delinquency Questionnaire 3 (ISRD-3) Background paper to explain ISRD2-ISRD3 changes*. Beschikbaar via https://web.northeastern.edu/isrd/wpcontent/uploads/2016/01/ISRD3_TechRep_1.pdf [12/07/2018]
- Herek, G. M. (1987). Religious Orientation and Prejudice: A Comparison of Racial and Sexual Attitudes. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 13(1), 34-44.
- Huebner, E. S. (2004). Research on assessment of life satisfaction of children and adolescents. *Social Indicators Research*, 66, 3-33.
- Jeugdonderzoeksplatform (2018). *Technisch verslag JOP-schoolmonitor 2018*. Te consulteren via: <https://www.jeugdonderzoeksplatform.be/nl/publicaties/type/technische-rapporten>.
- Main, G., & Bradshaw, J. (2012). A Child Material Deprivation Index. *Child Indicators Research*, 5, 503-521.
- Proctor, C., Linley, P. A., & Maltby, J. (2009). Youth Life Satisfaction: A Review of the literature. *Journal of Happiness Studies*, 10, 583-630.
- Sampson, R. J., Raudenbush, S. W., & Earls, F. (1997). Neighborhoods and violent crime: A multilevel study of collective efficacy. *Science*, 277, 918-924.
- Seligson, J. L., Huebner, E. S., & Valois, R. F. (2003). Preliminary validation of the Brief Multidimensional Student's Life Satisfaction Scale (BMSLSS). *Social Indicators Research*, 61, 121-145.
- Sullivan, A. (2001). Cultural Capital and Educational Attainment. *Sociology*, 35(4), 893-912.

- Van Droogenbroeck, F. & Spruyt, B. (2019) Social pressure for religious conformity and anti-gay sentiment among Muslim and Christian youth. *Educational Psychology*, [Online First: <https://doi.org/10.1080/01443410.2019.1622651>].
- Van Hiel, A. & Duriez, B. (2002). Een meetinstrument voor individuele verschillen in sociale dominantie oriëntatie. *Nederlandsch tijdschrift voor de Psychologie*. 57, 114-116.
- Vettenburg, N., Elchardus, M. & Put, J. (Eds.) (2011). *Jong in Brussel. Bevindingen uit de JOP-monitor Brussel*. Leuven: Acco.
- Vettenburg, N., Elchardus, M., Put, J. & Pleysier, S. (Eds.) (2013). *Jong in Antwerpen en Gent. Bevindingen uit de JOP-monitor Antwerpen-Gent*. Leuven: Acco.
- Zimdars, A., Sullivan, A., & Heath, A. (2009). Elite higher education admissions in the arts and sciences: is cultural capital the key?. *Sociology*, 43(4), 648-666.